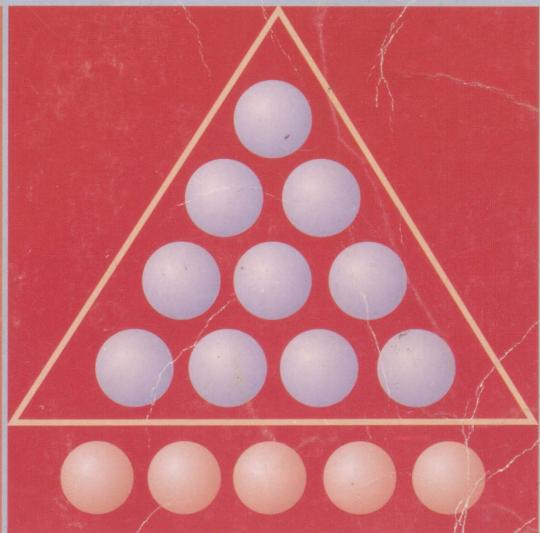

И. Б. Бекбоев
С. Ш. Мкртчян
Н. И. Ибраева

МАТЕМАТИКА

$$10 + 5 =$$

1

ЭКИНЧИ БӨЛҮК

Кыргыз Республикасынын
Мамлекеттик Герби

Кыргыз Республикасынын
Мамлекеттик Туусу

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МАМЛЕКЕТТИК ГИМНИ

Тексттин авторлору
Ж. Садыков мөнен Ш. Күлүөв.

Музыкасынын авторлору
Н. Давлесов, К. Молдабасанов.

Ак мөңгүлүү аска-тоолор, талаалар,
Элибиздин жаны менен барабар.
Сансыз кылым Ала-Тоосун мекендей,
Сактап келди биздин ата-бабалар.

Кайырма: Алгалай бер, кыргыз эл,
Азаттыктын жолунда.
Өркүндөй бер, өсө бер,
Өз тагдырың колунда.

Байыртадан бүткөн мунөз элиме,
Досторуна даяр дилин берүүгө.
Бул ынтымак эл бирдигин ширетип,
Бейкуттукту берет кыргыз жерине.

Кайырма.

Аткарылып элдин үмүт-тилеги,
Желбиреди эркиндиктин желеги.
Бизге жеткен ата салтын, мурасын,
Ыйык сактап урпактарга берели.

Кайырма.

И. Б. Бекбоев
С. Ш. Мкртчян
Н. И. Ибраева

МАТЕМАТИКА

1

Экинчи бөлүк

Жалпы билим берүүчү мектептер үчүн окуу китеби

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим министрлиги бекиткен

УДК 373.167.1
ББК 22.1 я 721
Б 42

Басылма Азия Өнүктүрүү Банкы каржылаган
«Билим берүүнүн экинчи долбоорунун» алкағында, № 0020 KGZ (SF)
грантынын жана № MOES ICB LTM - I келишиминин негизинде басылды.

Бекбоев Исак Бекбоевич ж.б.

Б 42 Математика 1. Экинчи бөлүк: 1-класс үчүн окуу китеби/
И. Б. Бекбоев, С. Ш. Мкртчян, Н. И. Ибраева. – Б.: «Учкун»,
2011. – 96 б., илл.

М 4306020500-11

УДК 373.167.1
ББК 22.1 я 721

ISBN 978-9967-439-59-7

© КР ББ жана ИМ, 2011

© «Зангак-97» ЖЧК, 2011

Салам!
Мен
Айбекмин.

Мен
Айгүлмүн.

Бул китеpte
биз кайра
жолугушуп,
бирге
иштейбиз.

Биз менен силер
математиканын
сыры менен
таанышасындар.

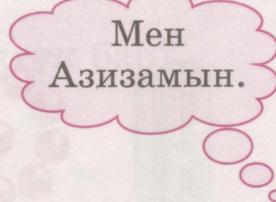

Биз менен
дагы Анара жана
Азиза болушат.

Алар менен
таанышып
алгыла!

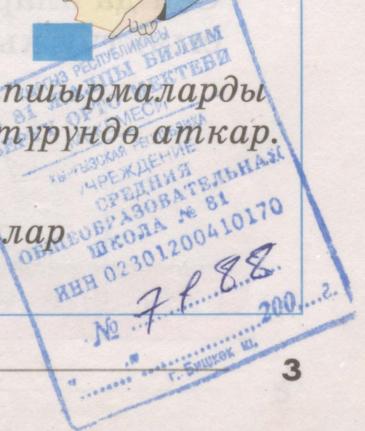

Кызғылт тапшырмаларды
оозеки аткар.

Көк тапшырмаларды
жазуу түрүндө аткар.

Жашыл менен тапшырмалар
белгиленген

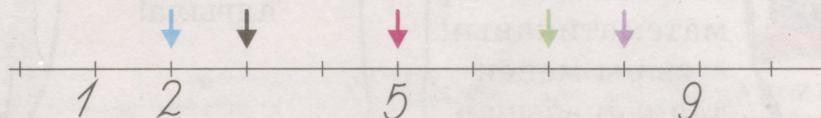
1ДЕН 9ГА ЧЕЙИНКИ САНДАР

- 1** Сен бул сандарды буга чейин эле билесин.
Сен аларды адегенде 1ден 9га чейин оку,
андан кийин 9дан 1ге чейин оку.

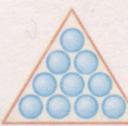
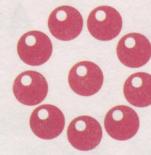
1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

- 2** Ар бир жебенин түсүн ата жана ага тиешелүү болгон санды айт.

- 3** Ар бир топ канча бирдиктен турат?

- 4** Карагылачы, Айгүл 1ден 9га чейинки сандарды кантип сулуулап жазганын. Сен да аларды өзүндүн дептерине ушул сыйктуу кылып жаз.

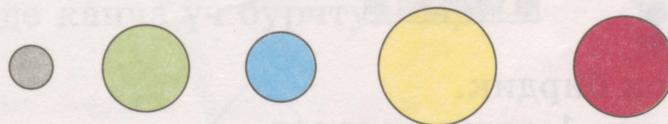

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1

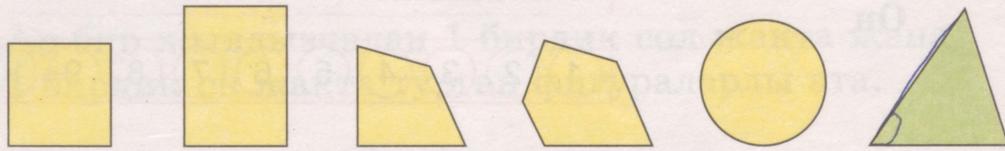
5 Кутуда кызыл жана көк шарлар бар. Эгерде алардын жалпы саны 7 болсо, анда кутуда канча кызыл жана канча көк шар болушу мүмкүн?

Кызылдар	1					
Көктөр	6					

6 Тегеректерди кичинесинен баштап чонуна чейин айтып чык.

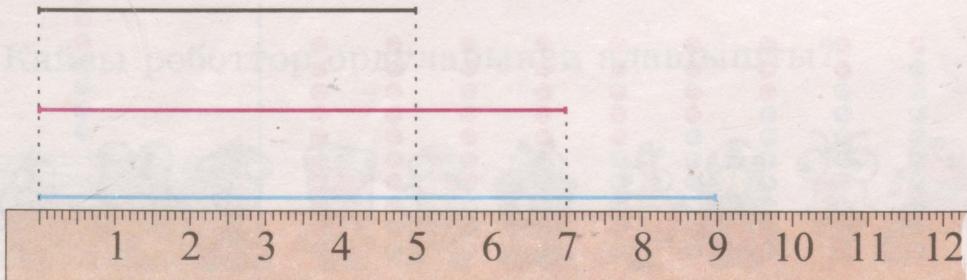
7 Оюн. Ар бир акыркысы – ашык.

8 Чиймеде канча үч бурчтук бар?

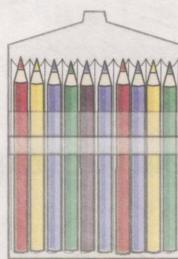
9 Ар бир кесиндинин узундугу канча?
Өзүндүн сыйгычын менен текшер.

ОН САНЫ

1 Он санынын жазылышы менен таанышып ал.

Кутуда 10
карандаш бар.
Аларды эсепте.

Булар он бирдик.
Он бирдик 1 ондукту түзөт.

10

10

Он

10 саны эки цифра менен
жазылат.

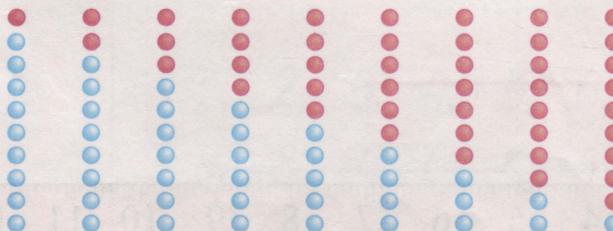
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2 Дептерине ушул сыйктуу эле
10 санын сулуулап жаз.

10, 10, 10, 10

3 Сүрөттү пайдаланып,
10 санынын курамын жаз.

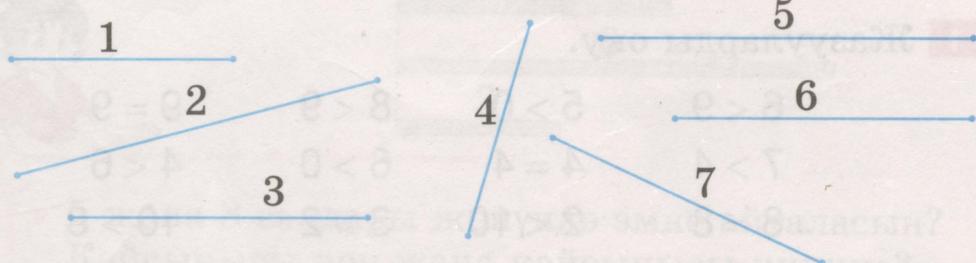

Мисал

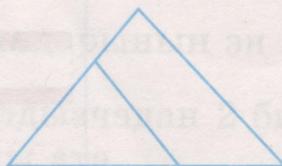

$$10 = 4 + 6$$

4 Барабар кесиндилердин номерлерин айт.
Ченеп, текшерип көр.

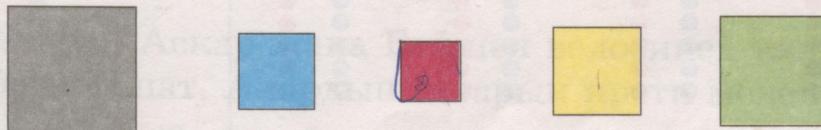
5 Чиймеде канча үч бурчтук бар?

6 Ар бир жылдызчадан 1 бирдик сол жакта жана 1 бирдик он жакта турған фигуранларды ата.

7 Чонунан кичинесине карай улам кичирейген иретте квадраттарды ата.

8 Кайсы роботтор ордуларынан адашышты?

10 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ САЛЫШТЫРУУ

1 Жазууларды оку.

$6 < 9$

$5 > 0$

$8 < 9$

$9 = 9$

$7 > 4$

$4 = 4$

$6 > 0$

$4 < 6$

$8 = 8$

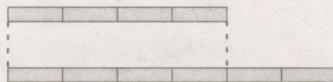
$2 < 10$

$3 > 2$

$10 > 8$

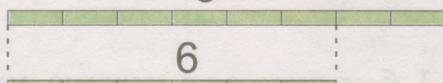
2 Барабарсыздыктарды түз.

4

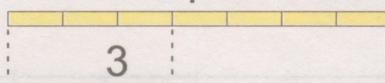
6

8

6

7

3

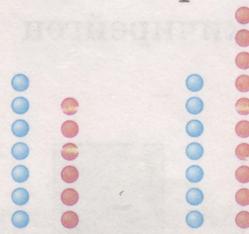
Мисал

4

7

$4 < 7$

3 Салыштыр:

7

6

7

10

6

6

9

7

Мисал

3

7

$3 < 7$

4 Сандарды салыштыр:

6 жана 3

5 жана 8

8 жана 8

7 жана 10

4 жана 2

10 жана 4

3 жана 3

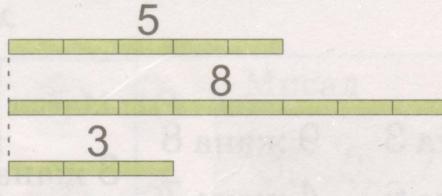
6 жана 6

3 жана 9

Мисал

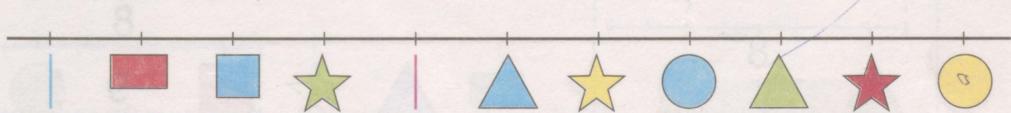
$3 < 7$

5 Айбектин суроолоруна жооп бер.

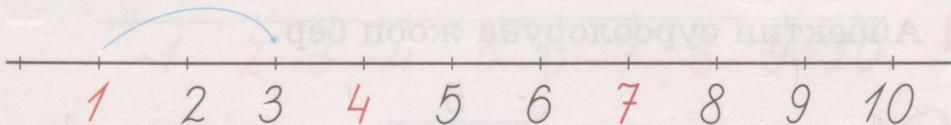
- 5 жана 8 сандары жөнүндө эмне айталасың? Кайсынысы чон жана кайсынысы кичине?
- 8 жана 3 сандарынын кайсынысы чон? Кайсынысы кичине?
- 5, 8, 7 сандарынын эң кичинеси кайсы?

6 Ар бир жылдызчадан 2 бирдикке сол жактагы фигуранларды ата.

Ушу сыйктуу тапшырма түз.

7 Белгиленген сандардан 2 бирдикке он жактагы сандарды ата.

Ушу сыйктуу тапшырма түз.

8 Тимур, Аскар жана Бейшен велосипед тээп баратышат. Алардын аттарын ирети менен ата.

Тимур биринчи эмес. Анын кийими көк эмес. Аскар акыркы эмес.

1 Сандарды салыштыр: *Сүрөттү пайдаланып, жазууларыңды текшер.*

5 жана 3   9 жана 8
2 жана 6   4 жана 7
5 жана 5   2 жана 2

Мисал

$$3 < 7 \quad \boxed{\bullet} \dots$$

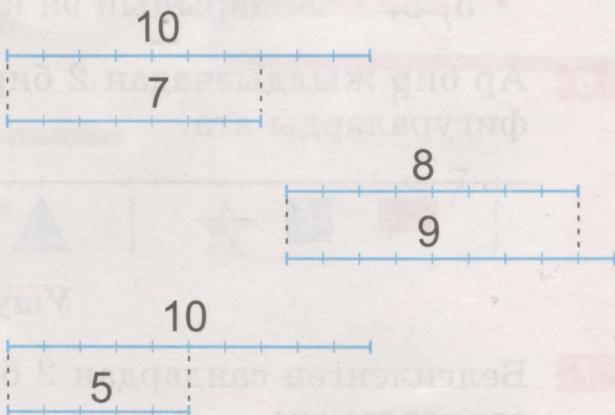
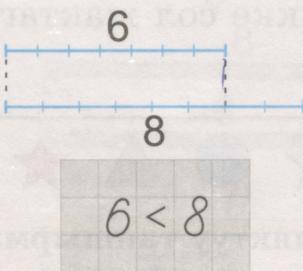
5 жана 2 $5 > 2$

4 жана 4

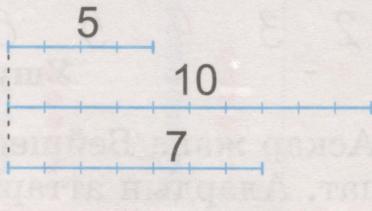
+ Жана + 4 - 4 ...

2 Барабарсыздыктарды түз.

Мисал

3 Айбектин суроолоруна жооп бер.

- 5 жана 7 сандары жөнүндө эмне айталасың? Алардын кайсынысы чоң, кайсынысы кичине?
  - 7 жана 10 сандарынын кайсынысы кичине? Кайсынысы чоң?
  - 5, 10, 7 сандарынын кайсынысы эң чоң?

4

Сандарды кичинесинен чоңун көздөй ирети менен жазып чык.

8   2
10   7

5   10
7   3

Мисал

3, 5, 7, 10

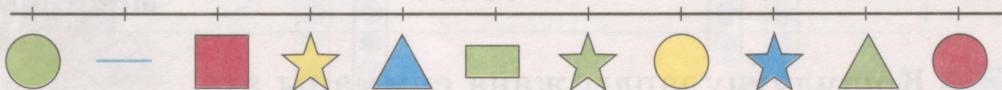
5

Жылдызчалардын ар биринин алдындагы жана артындагы фигуralарды ата.

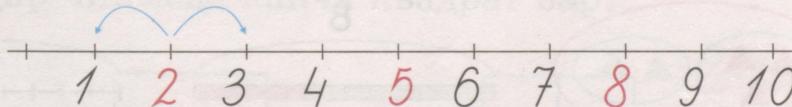
Алдындагысы.

Артындагысы.

6

Белгиленген сандардын ар биринин алдындагы жана артындагы сандарды ата.

7

Оюн. Ойлон!

Айгүл Анарага канча таякча берсе экөөндө таякчалар бирдей болуп қалат?

Ушундай оюонду ойлонп тапканга аракеттен.

10 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КОШУУ

1 Кошулуучуларды жана сумманы ата.

$$6 + 3$$

$$7 + 2$$

$$9 + 1$$

$$8 + 0$$

$$6 + 2$$

$$4 + 4$$

$$0 + 9$$

$$4 + 6$$

$$2 + 8$$

сумма

$$4 + 3$$

кошуючү

кошулуучү

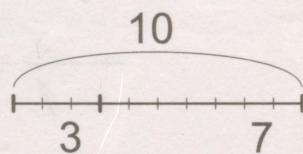
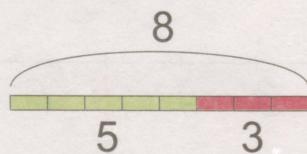
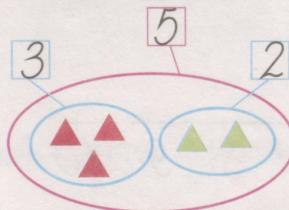
$$4 + 3 = 7$$

сумма

сумма же
сумманын
мааниси

2 Кошулуучуларды жана сумманы ата.

Сүрөт боюнча барабардыктарды түз.

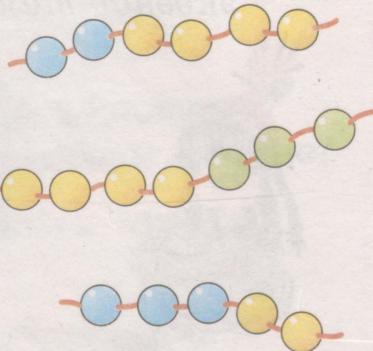

3 Сүрөттөр боюнча барабардыктарды түз.

Мисал

$$2 + 2 = 4$$

4

Сумманы есепте.

$$3 + 3$$

$$5 + 3$$

$$6 + 2$$

$$7 + 3$$

$$4 + 5$$

$$2 + 6$$

Мисал.

$$6 + 3 = 9$$

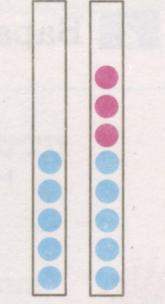
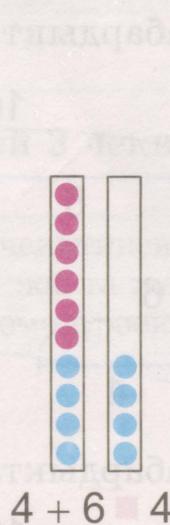
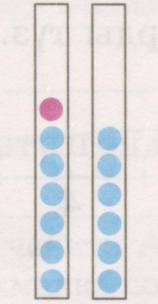
5

Салыштыр:

$$5 + 2 > 5$$

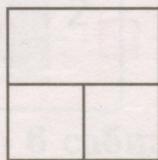

$$5 + 2 \blacksquare 5$$

6

Ар бир чиймеде канча квадрат бар?

7

Ар бир топто канча сом бар?

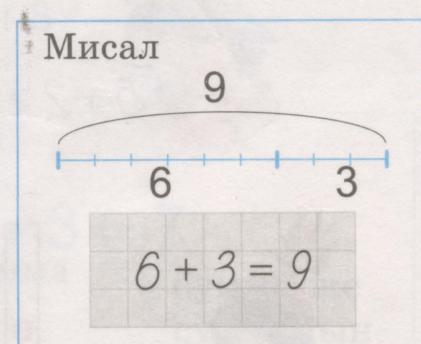
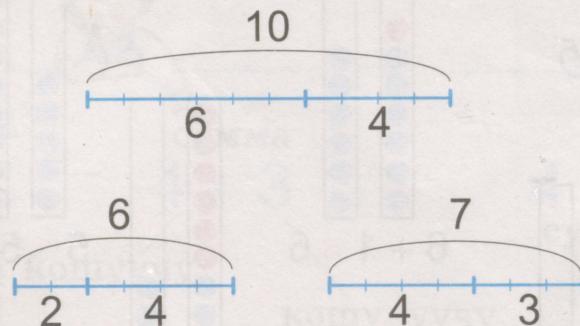

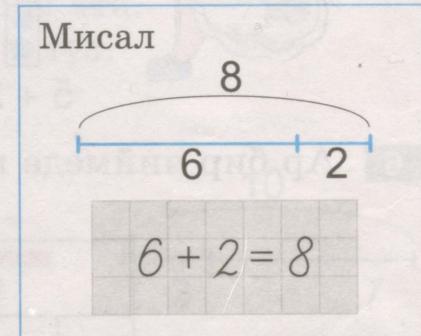
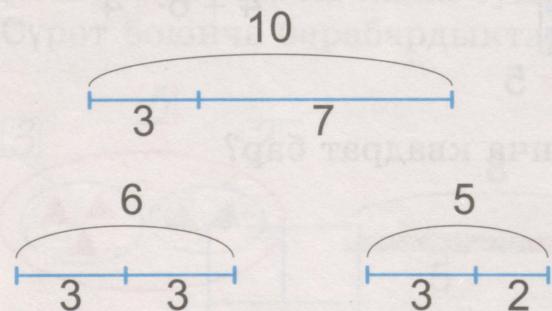
1 Таблицаны толтур.

Кошуучу	8	5	7	4	9	5
Кошулуучу	1	2	3	4	0	4
Сумма	9					

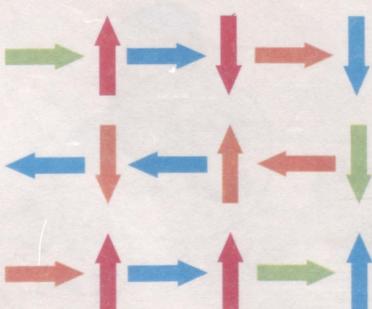
2 Барабардыктарды түз.

3 Барабардыктарды түз.

4 Дептерине бош чакмактарды толтурууну улант.

Оң жакка		6
Сол жакка		
Өйдө жакка		
Төмөн жакка		
Өйдө жакка + төмөн жакка		
Оң жакка + Сол жакка		

5 Сандарды чоңунаң кичинесине қарай кемиген тартипте жаз.

6 2
9
10 7

1 10
7 4
5

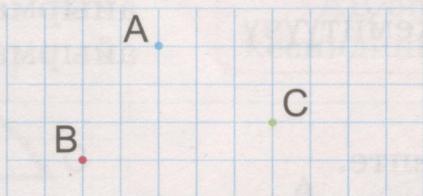
Мисал

10, 7, 5, 4, 1

6 Дептерине сүрөттө көрсөтүлгөндөй 3 чекитти белгиле.

A, B, C тамгалары чекиттердин аттары.

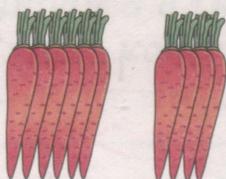
В чекити A чекитинен 2 чакмакка сол жакта жана 3 чакмакка төмөнүрөөк.

7 Эсептөөнү аткар.

$$2 \xrightarrow{+2} \boxed{} \xrightarrow{+2} \boxed{} \xrightarrow{+2} \boxed{} \xrightarrow{-2} \boxed{} \xrightarrow{-2} \boxed{} \xrightarrow{-2} \boxed{} \xrightarrow{-2} 0$$

8 Бир боодо 6 сабиз, экинчисинде 4 сабиз болгон. Эки боодо канча сабиз болгон?

9 Оюндан тегеректерди үчтөн кылышп бөлүп көр. Канча бөлүк пайда болду?

10 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КЕМИТҮҮ

1 Кемүүчүнү, кемитүүчүнү, айырманы ата.

$$6 - 3$$

$$7 - 2$$

$$6 - 2$$

$$5 - 1$$

$$4 - 4$$

$$8 - 0$$

$$10 - 7$$

$$10 - 3$$

$$3 - 0$$

айырма

$$8 - 6$$

кемүүчү

кемитүүчү

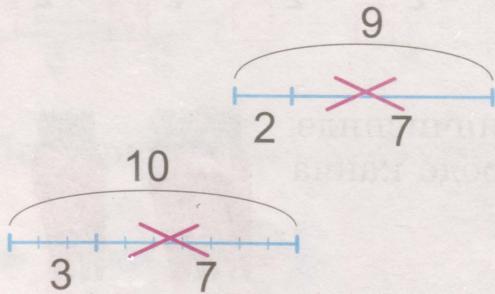
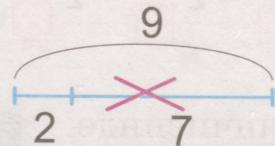
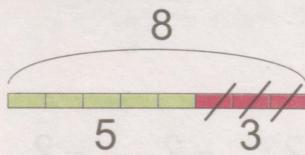

айырма

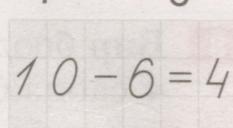
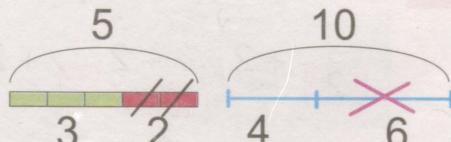
$$8 - 6 = 2$$

айырма же
айырманын мааниси

2 Айырманы эсепте.

Мисал

3 Айырманы эсепте.

$$7 - 3$$

$$7 - 4$$

$$8 - 5$$

$$10 - 8$$

$$8 - 8$$

$$10 - 0$$

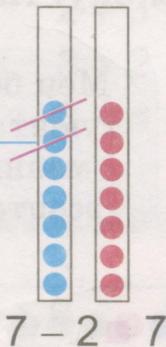
Мисал

$$9 - 6 = 3$$

4

Салыштыр:

$$7 - 2 < 7$$

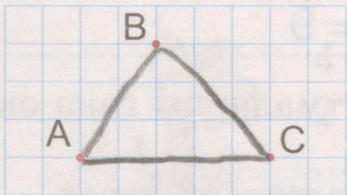

8 - 3 ■ 8

$$10 - 4 \blacksquare 10$$

5 - 3 ■ 5

5 А, В, С чекиттерин сүрөттө көрсөтүлгөндөй кылып кой. Аларды кесиндилиер менен туташтыр жана ал кесиндилиерди ата.

АВ ошол кесиндинин аты.

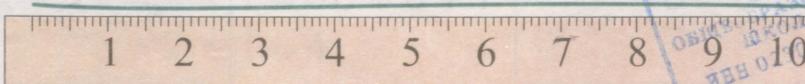
6 Маселелерди чыгар.

- Айбектин 5 алмасы бар. Эгерде ага дагы 3 алма берсе, анда анын алмасы канча болот?
  - Айбектин 5 алмасы бар. Эгерде андан 3 алманы алып койсо, анда анын канча алмасы калат?

7 Практикалық иш.

10 см узундуктагы жип кесип ал.

Бир бөлүгү 6 см болгондой кылып аны эки бөлүккө бөл.

САН ТҮҮНТМАСЫ. ТҮҮНТМАНЫН МААНИСИ

1 Айбек түзгөн түүнтманы оку. Ал эмнени түшүндүрөт?

Мен сүрөт боюнча түүнтма түздүм.

Мен болсом түүнтманын маанисин эсептедим.

$$5 + 1 + 3$$

Бул түүнтма.
Түүнтманын мааниси – 9.

Барабардык түзө алабыз:

$$5 + 1 + 3 = 9$$

2 Берилген жазуулардан түүнтмаларды гана оку.

Сандарды амалдардын белгилери менен туташтырган жазуу – бул түүнтма.

$$5 + 5$$

$$3 + 5 - 2$$

$$1 + 0$$

$$7 - 2$$

$$7 - 2 + 1$$

$$7 < 10$$

$$6 > 5$$

$$0 + 5 = 5$$

$$6 = 6$$

3 Түүнтмалардын маанилерин эсепте.

$$5 + 3$$

$$5 + 3 + 1$$

$$8 - 5$$

$$1 + 3 + 5$$

Мисал

$$3 + 2 + 5 = 10$$

$$5 + 2 + 3 = 10$$

4 Ар бир сүрөткө кайсы туюнта туура келет?

$10 - 3$

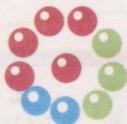
$2 + 3 + 5$

$5 + 3 + 2$

$3 + 2 + 5$

$4 + 3 + 3$

$3 + 4 + 3$

5 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$8 - 3$

$8 + 0$

$0 + 0$

$6 + 4$

$7 - 2$

$0 - 0$

Мисал

$9 - 3$

$9 - 3 = 6$

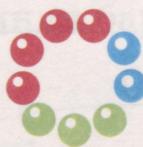
6 Викторина. Ким сүрөт боюнча көбүрөөк туюнта түзө алат?

$4 + 3 + 2$

$2 + 3 + 4$

.....

7 Ар бир сүрөттө канча тик бурчтук көрсөтүлгөн?

8 Ар бир барабардыктарды калыбына келтир

+ -

$5 \bullet 2 \bullet 1 = 2$

$5 \bullet 2 \bullet 1 = 8$

$5 \bullet 2 \bullet 1 = 4$

Мисал

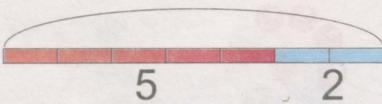
$5 \bullet 2 \bullet 1 = 6$

1 Ар бир сүрөт боюнча Зтөн барабардык түз.

Мисал

7

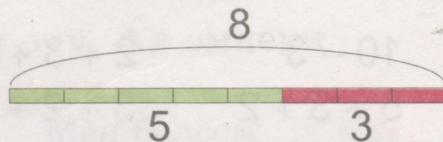

5   2

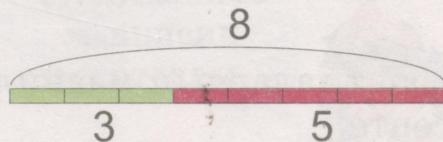
$$5 + 2 = 7$$

$$7 - 2 = 5$$

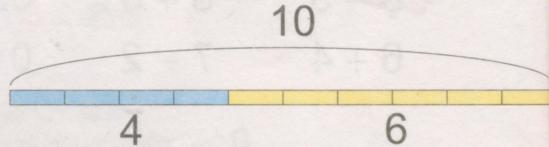
$$7 - 5 = 2$$

5   3

3   5

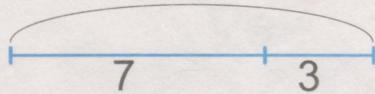

4   6

2 Ар бир чийме боюнча 3 төн барабардык түз.

Мисал

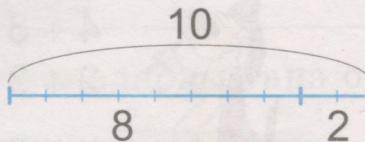
10

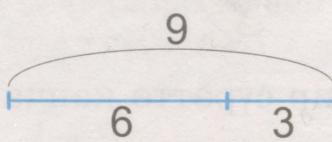
$$7 + 3 = 10$$

$$10 - 3 = 7$$

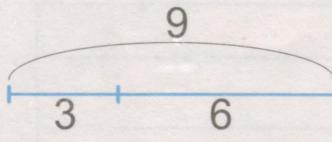
$$10 - 7 = 3$$

8   2

6   3

3 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$$3 + 5$$

$$3 - 3$$

$$2 + 5 - 0$$

$$6 + 2$$

$$9 - 3$$

$$5 + 4 - 3$$

$$0 + 4$$

$$8 - 4$$

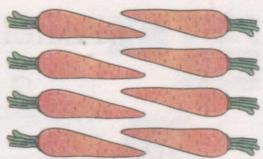
$$4 - 2 + 6$$

Мисал $5 + 5 - 0$

$$5 + 5 - 0 = 10$$

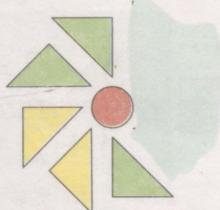
4

Чоң эне 8 сабиз тазалап, Зтү
Айбекке, 2ни Бейшеге берди.
Чоң энеде канча сабиз калды?

5

Оюн. Ойлон!

Оймо 4 жашыл, 4 сары уч
бурчтуктан турат. Кайсы
уч бурчтуктар көрүнбөй калган?

Ушу сыйктуу оюн
ойлонп таап көр?

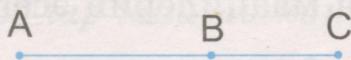
6

Эсептөөлөрдү аткар.

$$\boxed{4} \xrightarrow{+2} \boxed{\quad} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+1} \boxed{\quad} \xrightarrow{-1} \boxed{\quad} \xrightarrow{-3} \boxed{\quad} \xrightarrow{-2} \boxed{\quad} \xrightarrow{-4} \boxed{0}$$

7

Чиймеде бардыгы канча кесинди бар?
Аларды ата.

8

Барабардыктарды
калыбына келтир.

$+ -$

$$5 \bullet 3 \bullet 2 = 6$$

$$5 \bullet 3 \bullet 2 = 4$$

$$5 \bullet 3 \bullet 2 = 0$$

Мисал

$$5 \bullet 3 \bullet 2 = 10$$

$$5 + 3 + 2 = 10$$

9

10 сомду ар кандай жол менен ал.

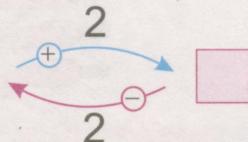
Мен 10 сомду
ушундайча алдым.

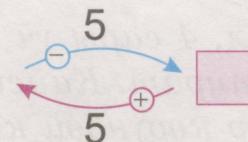

1 Амалдарды аткарып, бош чакмактарды толтур.

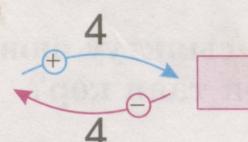
6

9

4

Дептерине
төмөнкүчө жаз:

Мисал

5

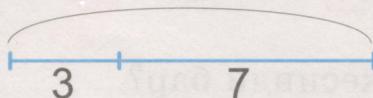

$$5 - 2 = 3$$

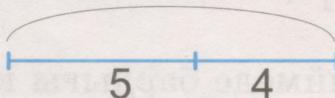
$$3 + 2 = 5$$

2 Ар бир чийме боюнча барабардыктарды түз.

10

9

3 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$$7 + 2$$

$$5 + 1 - 2$$

$$10 - 5 + 5$$

$$7 - 2$$

$$2 - 0 + 8$$

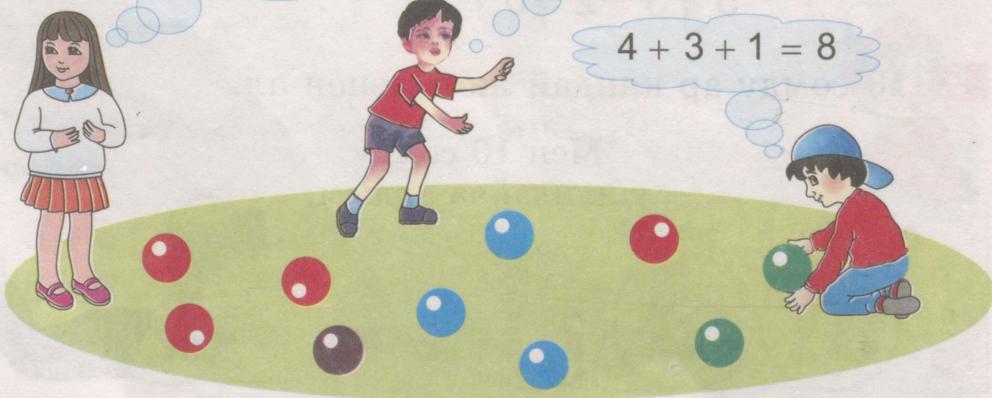
$$7 + 2 - 2$$

4 Ар бир барабардық әмнени түшүндүрөт?

$$3 + 4 + 2 + 1 = 10$$

$$4 + 2 = 6$$

$$4 + 3 + 1 = 8$$

5 Сандардын алдындағы жана артындағы сандарды ата.

8 саны 7нин артында турат.

6 саны 7нин алдында турат.

..., 7, ...

..., 3, ...

..., 4, ...

..., 5, ...

..., 2, ...

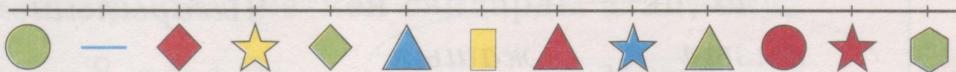
..., 8, ...

6 Эсептөөнү аткар.

$$\boxed{1} \xrightarrow{+3} \square \xrightarrow{+3} \square \xrightarrow{+3} \square \xrightarrow{-3} \square \xrightarrow{-3} \square \xrightarrow{-3} \square \xrightarrow{-0} \boxed{1}$$

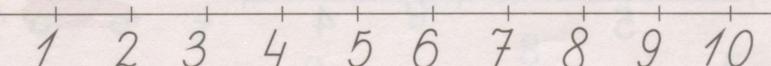
7 Сүрөттү байқап төмөнкү суроолорго жооп бер.

- Сары жана көк жылдызчалардын арасында кандай фигуralар жайгашкан?
- Көк үч бурчтуктан эки бирдиктен ары кайсы фигуralар жайгашкан?

Ушу сыйктуу суроолорду түз.

8 Сүрөттү байқап, Айбектин суроолоруна жооп бер.

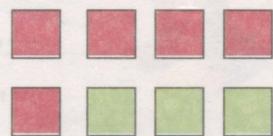
- 5 жана 9 сандардын арасында кайсы сандар жайгашкан?
- 5 санының оң жагында 3 бирдикке кайсы сан жайгашкан?
- 5 санынан 3 бирдик алыстыкта кайсы сандар жайгашкан?

МАСЕЛЕНИН ЧЫГАРЫЛЫШЫН ЖАЗУУ. СХЕМА

1 Маселенин чыгарылышын дептерине жаз.

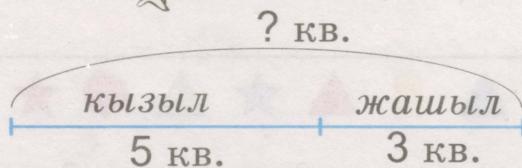
Азат 5 кызыл жана 3 жашыл квадрат тартты. Азат канча квадрат тарткан?

Мен маселенин схемасын түздүм.

Мен болсо маселени чыгардым.

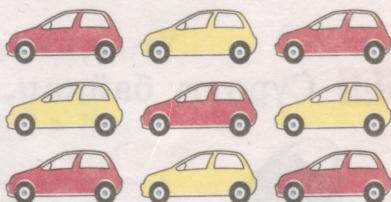
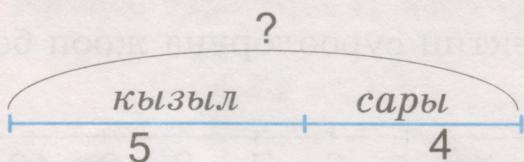

Чыгарылышы:

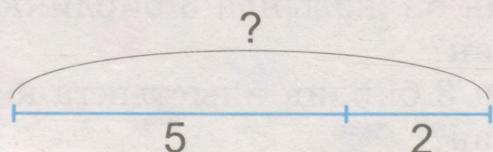
$$5 + 3 = 8$$

Жообу: 8 кв.

2 Схема боюнча маселе түз жана чыгарылышын жаз.

3 Схема боюнча ар кандай маселе түз.

4 Айырмаларды көчүрүп жаз жана алардын маанилерин эсепте.

$$4 + 5$$

$$8 - 5 = 3$$

$$8 - 3$$

$$3 = 3$$

$$7 - 2$$

$$6 - 0$$

$$6 > 0$$

$$6 < 10$$

5 Викторина. Ким көбүрөөк барабардыктарды түзөт?

*Барабардык пайда болгондой
кылыш фигуralарды сандар менен
алмаштыр.*

$$\square + \bigcirc = 8$$

Мисал

$$4 + 5 = 9$$

**Ушу сыйактуу оюнду
ойлоп таап көр.**

6 Калтырылып кеткен сандарды атап, оку.

7, ..., 5, 4, ..., ..., 1

8, ..., 6, 5, ..., ..., 2

9, ..., 7, 6, ..., ..., 3

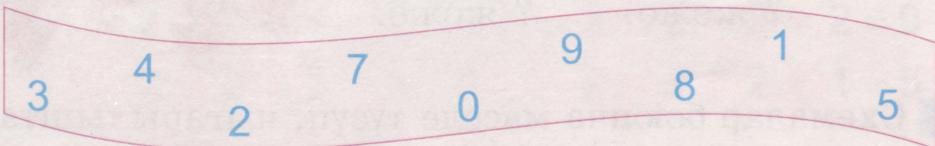
Мисал

5, 4, ..., ..., 1

5, 4, 3, 2, 1

7 Суммасы 8, 9, 10 болгондой түгөй сандарды танда.

8 Берилген фигуralардан 3 квадрат түз.

1

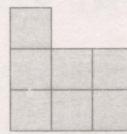
2

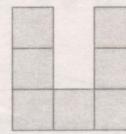
3

4

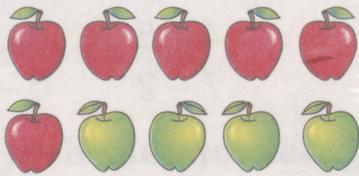
5

6

1 Маселенин чыгарылышын дептерине жаз.

Тимурдун 10 алмасы бар.
Алардын бсы кызыл,
калганы жашыл. Тимурдун
канча жашыл алмасы бар?

Мен маселенин
схемасын чийдим.

Мен болсом
маселени
чыгардым.

10 алма

кызыл   жашыл
6 алма   ? алма

Чыгарылышы:

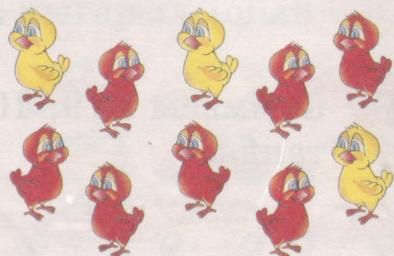
$$10 - 6 = 4$$

Жообу: 4 алма.

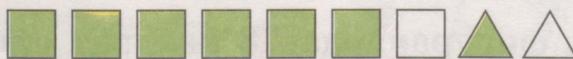
2 Схема боюнча маселе түзүп, чыгарылышын жаз.

10 жөжө.

кызыл   сары
7 жөжө.   ? жөжө.

3 Схемалар боюнча маселе түзүп, чыгарылыштарын жаз.

?

7   2

9

7   ?

4 Таблицаны толтур.

Кемүүчү	4	8	5	4	9
Кемитүүчү	1	2	4	0	9
Айырма	3				

5 Сандарды адегенде чоноюу иретинде, анан кичирейүү иретинде оку.

2

7

1

6

4

5

6 Эсептөөлөрдү аткар.

$$\begin{array}{ccccccccc} 3 & +2 & \square & +2 & \square & +2 & \square & -2 & \square & -2 & \square & -2 & \square & -2 & \square & 1 \\ \xrightarrow{\hspace{1cm}} & \end{array}$$

7 Айырмасы 2ге, 3кө, 5ке, барабар болгон түгөй сандарды танда.

3

8

4

7

2

5

0

6

8 Барабардыктарды калыбына келтир.

+ -

$$2 \bullet 2 \bullet 2 \bullet 2 = 4$$

$$2 \bullet 2 \bullet 2 \bullet 2 = 0$$

$$2 \bullet 2 \bullet 2 \bullet 2 = 8$$

$$2 \bullet 2 \bullet 2 \bullet 1 = 5$$

9 Оюн. Ким көбүрөөк ыкманы табат.

Топтордогу таякчалардын сандары бирдей болгондой кылып аларды же көбөйт, же азайт.

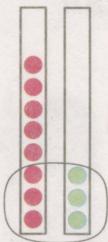
Ушу сыйктуу оюнду ойлоп таап көр.

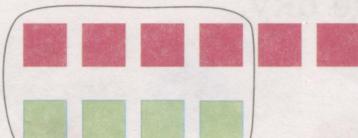
КАНЧАГА ЧОН. КАНЧАГА КИЧИНЕ

1 Ар бир топтогу кызыл нерселер жашыл нерселерден канчага көп?

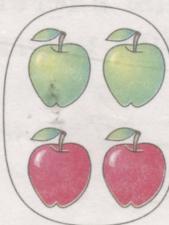
Ар бир топтогу жашыл нерселер кызыл нерселерден канчага аз?

$$8 - 3 = 5$$

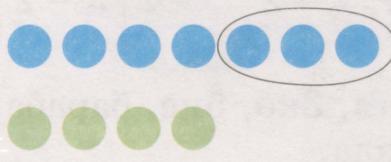

$$6 - 4 = 2$$

$$5 - 2 = 3$$

2 Суроолорго жооп бер.

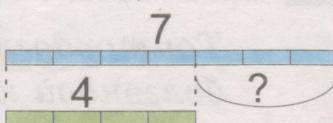
- 7 жана 4 сандарынын айырмасы канча?
- 7 тегерек 4 тегерекке караганда канчага көп?
- 7 саны 4төн канчага чон?
- 4 саны 7ден канчага кичине?

3 Көк жана жашыл тик бурчуктардын айырмасын эсептеп, суроолорго жооп бер.

Көк тик бурчуктар жашыл тик бурчуктарга караганда канчага көп?

Мисал

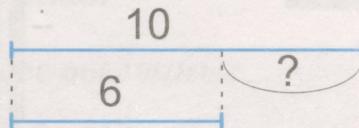
$$7 - 4 = 3$$

4

10 жана 6 сандарынын айырмасын эсептеп, суроолорго жооп бер.

10 саны 6дан канчага чоң?

6 саны 10ден канчага кичине?

5

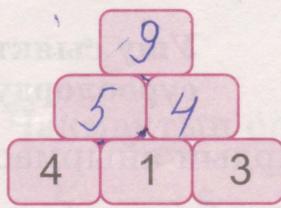
Айбектин таякчаларын санап, суроолорго жооп бер.

- Айбекке дагы 3 таякча берсек, анда анын таякчалары канчага көбөйөт?
- Эгерде Айбектен 2 таякчасын алыш койсок, анда анын таякчалары канчага азаят?

6

Адегенде чакмактарды толтуруунун жолу кандай экендигин издеп көр. Андан кийин чакмактарды Айгүлдөй кылышп толтур.

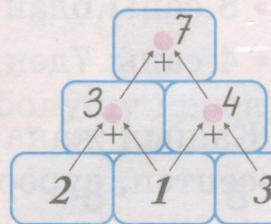

Мисал

$$2 + 1 = 3$$

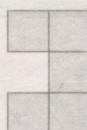
$$1 + 3 = 4$$

$$3 + 4 = 7$$

7

Берилген фигурандардан 3 квадрат түз.

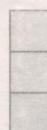
1

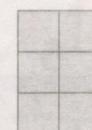
2

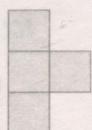
3

4

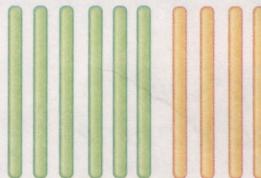
5

6

1 Суроолорго жооп бер.

- Айгүлдүн канча жашыл таякчасы бар?
- Анын сары таякчасы канча?
- Кайсы түстөгү таякчалар көбүрөөк?
- Жашыл таякчалар сары таякчалардан канчага көп?
- Айгүлдүн бардыгы канча таякчасы бар?

2 Таблица туура толтуруулганын текшер жана Айбектин суроолоруна жооп бер.

Кемүүчү	8	8	7	4	9
Кемитүүчү	1	6	4	4	0
Айырма	7	2	3	0.	9

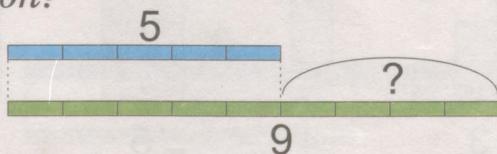
- 8 жана 1 сандарынын айырмасы канча?
- 8 саны 6дан канчага чон?
- 4 саны 7ден канчага кичине?

Ушу сыйктуу
суроолорду түз.

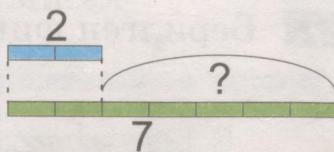
3 Жашыл жана көк тик бурчтуктардын айырмасын эсептеп, суроолорго жооп бер.

Көк тик бурчтуктар жашылдарга караганда канчага аз?

Жашыл тик бурчтуктар көктөргө караганда канчага көп?

Мисал

$$7 - 2 = 5$$

4 Маселенин чыгарылышынын жазуу жолун карагын. Ушул үлгүнү дептерине жаз.

Кутуда 10 жумуртка болгон. Үчөөнү апам пайдаланды. Кутуда канча жумуртка калды?

Чыгарылышы:

$$10 - 3 = 7$$

Жообу: 7 жумуртка.

5 Суммаларды көчүрүп жаз жана алардын маанилерин эсепте.

$$3 + 5$$

$$8 + 1 = 9$$

$$8 + 3$$

$$3 + 3$$

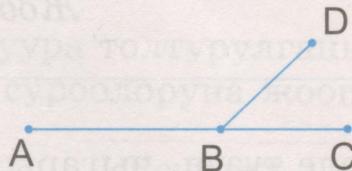
$$8 - 2$$

$$6 + 0$$

$$7 > 2$$

$$6 < 8$$

6 Чиймеде канча кесинди жана сынык сыйзык бар? Аларды ата.

7 Жылдызчаларды цифралар менен алмаштыр.

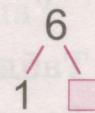
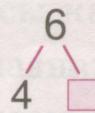
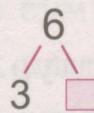
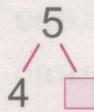
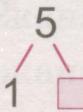
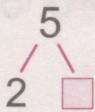
$$\ast > 5$$

$$\ast < 2$$

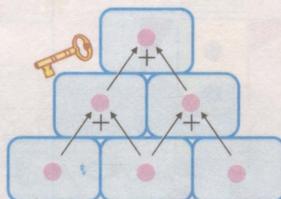
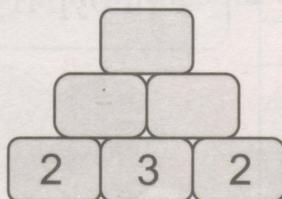
$$\ast = 8$$

$$\ast > 0$$

8 Чакмактын ордунда кандай сан болушу керек?

9 Чакмактарды толтур.

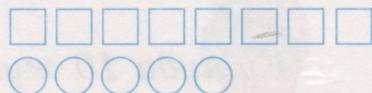

1 Маселенин чыгарылышын дептерине жаз.

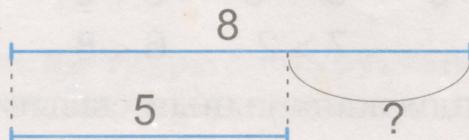
Анара 8 квадрат жана 5 тегерек чиди. Анара квадраттарды канчага ашык чиди?

Мен маселенин схемасын чийдим.

Мен болсом маселени чыгарым.

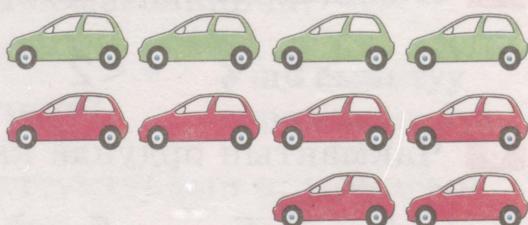
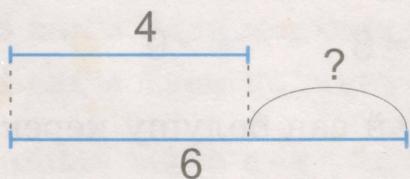

Чыгарылышы:

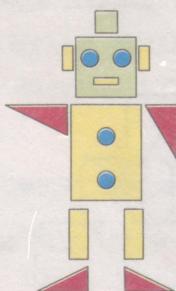
$$8 - 5 = 3$$

Жообу: 3 кв.

2 Схема боюнча маселе түзүп, чыгарылышын жаз.

3 Таблицаны толтур.

		4

Роботтун сүрөтүндө 4 үч бурчтук бар.

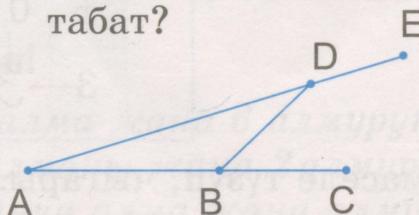
4 Түюнта тұз жана төмөнкүдөй болгон сандарды тап:

- 4төн 3кө кичине,
- 6дан 2ге чон,
- 1ден 5ке чон,
- 9дан 4кө кичине

5 Барабардықтарды көчүрүп жаз.

$$\begin{array}{l} 3 + 5 \\ 8 - 2 = 6 \end{array} \quad \begin{array}{l} 8 + 1 = 9 \\ 6 + 0 = 6 \end{array} \quad \begin{array}{l} 8 + 3 \\ 7 + 2 \end{array} \quad \begin{array}{l} 3 + 3 + 3 = 9 \\ 6 < 8 + 1 \end{array}$$

6 Викторина. Ким кесиндилерди көбүрөөк табат?
Ким сынық сыйыктарды көбүрөөк табат?

7 Таблица туура толтурулганын текшер жана Айбектин суроолоруна жооп бер.

Кошуучу	6	8	3	4
Кошулуучу	1	2	5	3
Сумма	7	10	8	7

- 6 жана 1 сандарынын суммасы канча?
- 2 жана 8 сандарынын суммасы канча?
- 8 жана 5 сандарынын айырмасы канча?
- 7 жана 4 сандарынын айырмасы канча?

8 Ар бир топто канча сом бар?

1 Айбекке окшоп таблицаны толтур.

+	0	1	2	4	6
4					

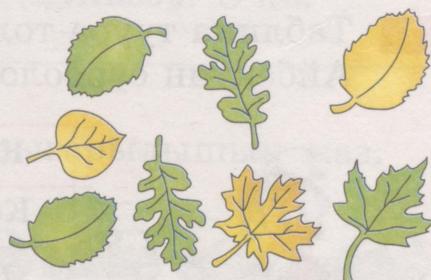
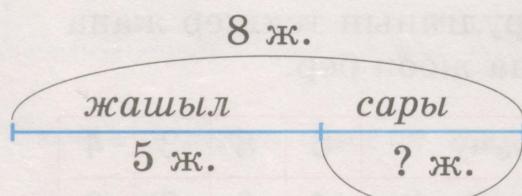
$$3 + 0 = 3$$

Мисал

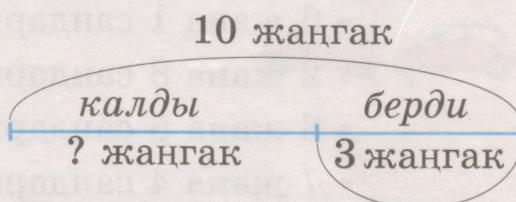
+	0	1	2	3
3	3	4	5	6

2 Схема буюнча маселе түзүп, чыгарылышын жаз.

3 Маселени чыгар.

Бейшендин 10 жаңагы болгон. Үчөөнү Айбекке берди. Бейшендин канча жаңагы калды?

4 Барабарсыздыктарды көчүрүп жаз.

$$3 < 5$$

10 - 9

$$8 > 3 + 3$$

$$7 - 7 = 0$$

$$3 + 5$$

8 < 9

$$8 > 3$$

$$3 + 3 = 6$$

$$8 - 2 > 5$$

6 = 6

$$7 - 2 = 5$$

6 < 8

5

Салыштыр:

$3 + 5 \bullet 3$

$8 + 1 \bullet 9$

$8 - 2 \bullet 8$

$6 - 2 \bullet 6$

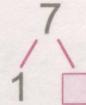
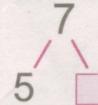
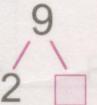
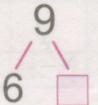
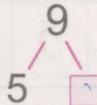
Мисал

$7 - 2 \bullet 7$

$7 - 2 < 7$

6

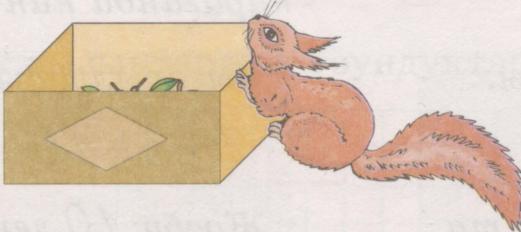
Чакмактардын ордунда кандай сандар болушу керек?

7

Оюн. Ойлон!

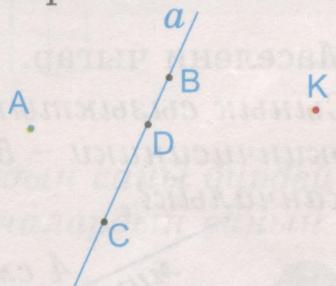
Кутуда 7 алма жана 6 алмурут болгон. Тыйын чычкан 2 алманы жана 2 алмурутту суурүп алды. Кутуда канча алма жана алмурут калды?

8

Айбектин суроолоруна жооп бер.

a – түз
сызыктын аты

- Сүрөттө кандаң фігураларды көрүп тұрасың?
- Кайсы чекиттер түз сызықта жатат?
- Кайсы чекиттер түз сызықка тиешеси жок?
- Кайсы чекиттер сызыктың он жағында, кайсылары сол жағында жатат?
- Сүрөттө канча кесинди бар? Аларды атап бер.

1 Үлгү боюнча таблицаны толтур.

$$7 - 6 = 1$$

-	0	1	2	4	6
6					

Мисал

-	0	1	2	3
7	7	6	5	4

2 Ар бир чыгарылыш кайсы маселеге тиешелүү экенин таап көр.

Азизаның 3 сары жана 7 кызыл лентасы бар. Анын бардыгы канча лентасы бар?

Чыгарылышы:

$$7 - 3 = 4$$

Жообу: 4 лента.

Айнаның 3 сары жана 7 кызыл лентасы бар. Кызыл лента сарыга караганда канчага ашык?

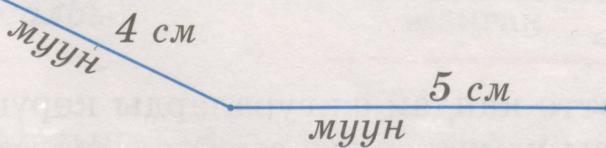
Чыгарылышы:

$$7 + 3 = 10$$

Жообу: 10 лента.

3 Маселени чыгар.

Сынык сзықтын бир мүүнүнүн узундугу 4 см, экинчисиники – 5 см. Сынык сзықтын узундугу канчалык?

4 Туюнта тұз жана тәмөнкүдөй болғон сандарды тап:

- 7ден 2ге кичине,
- 6дан 4кө чон,
- 7ден 2ге чон,
- 6дан 4кө кичине.

5 Таблицаны толтур.

Кошуучу	8	5	7	4	9	5
Кошулуучу	1	2	3	4	5	4
Сумма	9					

6 Салыштыр:

$4 \bullet 4 + 5$

$8 \bullet 8 + 1$

$8 \bullet 8 - 2$

$6 \bullet 6 - 2$

Мисал

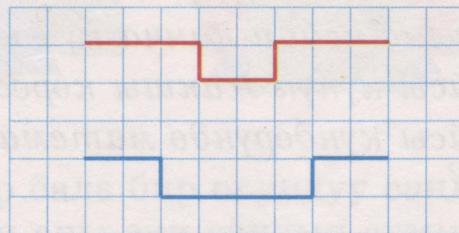
$7 \bullet 7 - 2$

$7 > 7 - 2$

7 Эсептөөнү аткар.

$$1 \xrightarrow{+4} \square \xrightarrow{-3} \square \xrightarrow{+5} \square \xrightarrow{-3} \square \xrightarrow{-4} \square \xrightarrow{+3} \square \xrightarrow{+3} 6$$

8 Сынык сзыктардын узундуктарын салыштыр.

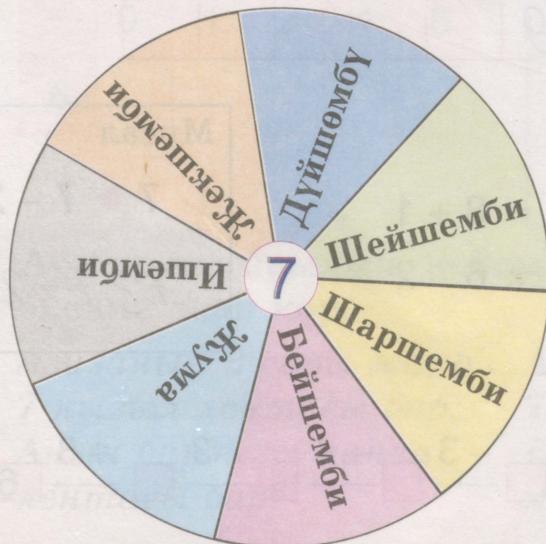
9 Оюн. Ойлон!

Топтордогу, таякчалардын саны бирдей болгондой кылып, таякчалардын санын көбөйт же азайт.

Ушу сыйктуу оюнду
ойлоп таап көр.

1 Жуманын күндөрүнүн аттарын ирети менен окуп, Айгүлдүн суроолоруна жооп бер.

Бир жумада 7 күн бар.

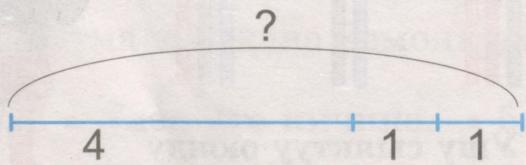
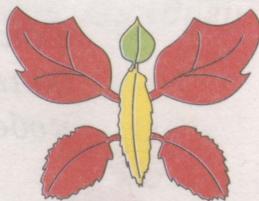
Дүйшембү – жуманын бириңчи күнү.

Жекшемби – жуманын акыркы күнү

- Бүгүн жуманын кайсы күнү?
- Жуманын аягына чейин канча күн калды?
- Жуманын кайсы күнүн жакши көрөсүң?
- Жуманын кайсы күндөрүндө математика сабагы болот?

2 Маселенин чыгарылышын дептерине жаз.

Көпөлөктүү жасаш учун Азат 4 кызыл жалбырак, 1 жашыл жана 1 сары жалбырак пайдаланды. Азат бардыгы канча жалбыракты пайдаланды?

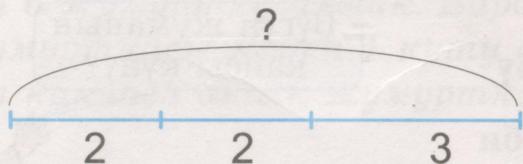

Чыгарылышы:

$$4 + 1 + 1 = 6$$

Жообу: 6 жалбырак.

3 Схема боюнча маселе түзүп, чыгарылышын жаз.

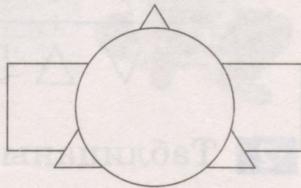
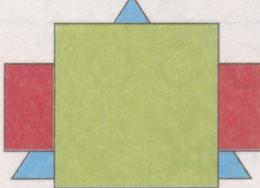
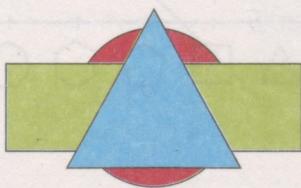

4 Таблицаны толтур.

+	0	6	3	4
4				

-	0	7	2	4
8				

5 Эки фигуранын арасында кандай фигура жайгашкан?

6 Оюн. Бир бала бир орундуу санды атайд.
Экинчиси аны эки сандын суммасы түрүндө айтат.

7

$$7 = 3 + 4$$

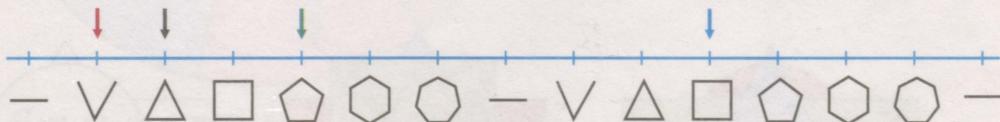
1 Сүрөттү пайдаланып, Айгүлдүн суроолоруна жооп бер.

- Дүйшембү
- ▽ Шейшемби
- △ Шаршемби
- Бейшемби
- pentagon Жума
- hexagon Ишемби
- octagon Жекшемби

Бүгүн жуманын
кайсы күнү?

- Жуманын кайсы күндөргү жебелер менен белгиленген?
- Шаршембиден кийинки күн жуманын кайсы күнү?
- Жуманын алдындағы күн кайсы?

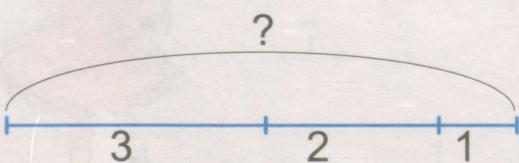

2 Таблицаны толтур.

+	0	1	2	3
3				
7				
			9	

-	0	1	2	3
4				
9				
		3		

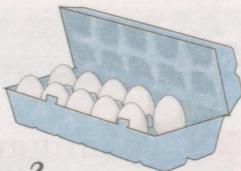
3 Схема боюнча маселе тұзұп, чыгарылышын жаз.

4

Маселени чыгар.

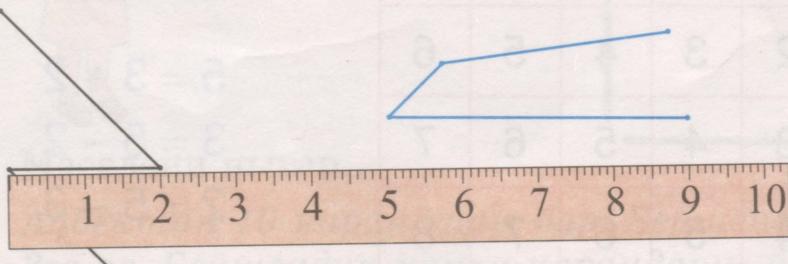
Анара 6 жумуртка алмак. Бирок ал
10 жумурткасы менен 1 куту алды.

Анара канчага ашык жумуртка алган?

5

Айбек кара сынык сзыыктын муундарын ченеп,
анын узундугун эсептеди. Сен болсо көк сынык
сзыыктын узундугун эсепте.

$$3\text{ см} + 2\text{ см} + 5\text{ см} = 10\text{ см}$$

6

Эсептөөнү аткар.

$$\boxed{7} \xrightarrow{-4} \boxed{\quad} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+4} \boxed{\quad} \xrightarrow{-3} \boxed{\quad} \xrightarrow{-4} \boxed{\quad} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+4} \boxed{10}$$

7

Викторина. Ким көбүрөөк барабардык түзөт.

Фигураларды барабардык болгондой
сандар менен алмаштыр.

$$\triangle + \square + \circ = 8$$

Ушу сыйактуу
оюн түзүп көр.

Мисал

$$4 + 2 + 2 = 8$$

КОШУУНУН ТАБЛИЦАСЫ

1 Таблицанын түзүлүшү менен таанышып ал.

+	0	1	2	3	4
1	1	2	3	4	5
2	2	3	4	5	6
3	3	4	5	6	7
4	4	5	6	7	8

$$3 + 2 = 5$$

$$5 - 3 = 2$$

$$5 - 2 = 3$$

$$5 = 3 + 2$$

$$3 = 5 - 2$$

$$2 = 5 - 3$$

$$1 + 0 = 1$$

$$2 + 0 = 2$$

$$3 + 0 = 3$$

$$4 + 0 = 4$$

$$1 + 1 = 2$$

$$2 + 1 = 3$$

$$3 + 1 = 4$$

$$4 + 1 = 5$$

$$1 + 2 = 3$$

$$2 + 2 = 4$$

$$3 + 2 = 5$$

$$4 + 2 = 6$$

$$1 + 3 = 4$$

$$2 + 3 = 5$$

$$3 + 3 = 6$$

$$4 + 3 = 7$$

$$1 + 4 = 5$$

$$2 + 4 = 6$$

$$3 + 4 = 7$$

$$4 + 4 = 8$$

2 Эсепте.

$$4 + 2$$

$$4 + 0$$

$$5 + 5$$

$$0 + 5$$

$$0 + 0$$

$$3 + 3$$

$$4 + 4$$

$$4 + 5$$

$$4 + 5$$

$$3 + 5$$

$$1 + 1$$

$$4 + 4$$

$$4 + 3$$

$$4 + 1$$

$$1 + 5$$

$$2 + 5$$

$$2 + 2$$

$$5 + 5$$

3 Эсепте.

$$7 - 2$$

$$7 - 0$$

$$5 - 5$$

$$8 - 5$$

$$0 - 0$$

$$3 - 3$$

$$7 - 4$$

$$7 - 5$$

$$7 - 5$$

$$9 - 5$$

$$1 - 1$$

$$4 - 4$$

$$7 - 3$$

$$7 - 1$$

$$6 - 5$$

$$10 - 5$$

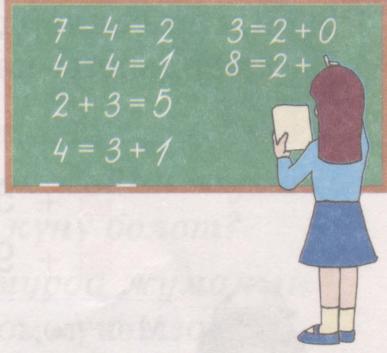
$$2 - 2$$

$$5 - 5$$

4 Сени текшериш үчүн Айгүл менен Азиза Зтөн катар кетиришти. Каталарды ондоп, барабардықтарды көчүрүп жаз.

$$\begin{array}{ll} 7 - 3 = 10 & 4 + 2 = 6 \\ 4 + 4 = 9 & 3 + 4 = 7 \\ 2 - 2 = 0 & 8 - 4 = 4 \\ 8 - 2 = 4 & 4 - 4 = 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 7 - 4 = 2 & 3 = 2 + 0 \\ 4 - 4 = 1 & 8 = 2 + 6 \\ 2 + 3 = 5 & \\ 4 = 3 + 1 & \end{array}$$

5 Маселени чыгар.

Айбектин 10 карандашы бар. Бейшендики андан 2ге аз. Бейшендин канча карандашы болгон?

6 Эсептөөнү аткар.

$$3 \xrightarrow{+1} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+3} \square \xrightarrow{-1} \square \xrightarrow{-2} \square \xrightarrow{-3} \square \xrightarrow{-3} 0$$

7 Викторина. Ким көбүрөөк барабардык түзөт?

Барабардык болгондой
кылыш фигуранларды
сандар менен алмаштыр.

$$\triangle + \square - \circ = 5$$

Ушу сыйактуу
оюн түзүп көргүн.

Мисал

$$6 + 2 - 3 = 5$$

8 Барабардыкты калыбына келтир.

+ -

$$4 \bullet 3 \bullet 2 \bullet 1 = 8 \quad 4 \bullet 3 \bullet 2 \bullet 1 = 4$$

$$4 \bullet 3 \bullet 2 \bullet 1 = 10 \quad 4 \bullet 3 \bullet 2 \bullet 1 = 2$$

- 1** Барабардык алыш үчүн квадраттын ордуна берилген сандардын кайсынысын койсо болот? Барабардыкты калыбына келтир.

1, 7, 4, 2

$$\square + 5 = 9 \quad 8 - \square = 1$$

$$\square + 9 = 10 \quad 7 - \square = 5$$

Мен төмөнкүчө
ой жүгүртөм:

Дептерине
төмөнкүчө
жазсаң болот:

$$\square + 3 = 8$$

1, 7, 5, 0, 2

→ 1 + 3 ≠ 8
→ 7 + 3 ≠ 8
→ 5 + 3 = 8, туура

$$5 + 3 = 8$$

- 2** Гүлнара 7 жашта. Лена Гүлнарадан 3 жашка кичүү.

Ленанын жашын көрсөткөн туюнтыманы
танда жана анын маанисин эсепте.

$$7 + 3 \quad 7 - 1 \quad 7 - 3 \quad 3 + 7$$

- 3** Маселени чыгар.

Гүлнара 7 жашта. Клара андан 2 жашка улуу.
Клара канча жашта?

- 4** Амалдарды аткар.

4 $\square$

3 $\square$

5 Сүрөттү пайдаланып, Айгүлдүн суроолоруна жооп бер.

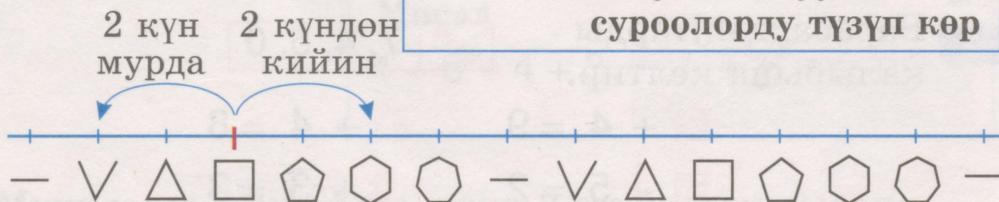
- Дүйшөмбү
- ✓ Шейшемби
- △ Шаршемби
- Бейшемби
- ◊ Жума
- Ишемби
- Жекшемби

Бүгүн жуманын
кайсы күнү?

- 5 күндөн кийин жуманын кайсы күнү болот?
- 5 күн мурда жуманын кайсы күнү болгон?

Ушу сыйктуу
суроолорду түзүп көр

6 Калтырылып кеткен сандарды атап, оку.

1, ..., 3, ..., ..., 6

5, ..., 7, ..., ..., 10

4, ..., 6, 7, ..., ..., 10

6, ..., 8, ..., 10

7 Эсептөөнү аткар.

$$8 \xrightarrow{-6} \square \xrightarrow{+5} \square \xrightarrow{+3} \square \xrightarrow{-4} \square \xrightarrow{-4} \square \xrightarrow{-2} \square \xrightarrow{+8} 8$$

8 Баш чакмактарда кандай фигураналар болуш керек?

▲	1	■
▲	●	■
▲	●	■

3	●	■
▲	4	■
▲	●	■

▲	●	■
▲	●	■
5	●	■

1 Барабардық пайда болсун үчүн Айбек менен Айгүл чакмактарга кандай сандарды коюш керек экенин аныкта.

2 5
6 0

2 7
6 0

$$\begin{aligned}4 + \boxed{\textcolor{yellow}{\square}} &= 10 \\4 + \boxed{\textcolor{green}{\square}} &= 4 \\4 + \boxed{\textcolor{red}{\square}} &= 6 \\4 + \boxed{\textcolor{blue}{\square}} &= 9\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}3 + \boxed{\textcolor{yellow}{\square}} &= 5 \\3 + \boxed{\textcolor{green}{\square}} &= 9 \\3 + \boxed{\textcolor{red}{\square}} &= 3 \\3 + \boxed{\textcolor{blue}{\square}} &= 10\end{aligned}$$

2 Барабардыктарды калыбына келтир.

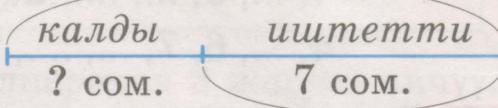
7, 4, 5, 0

3 Маселени чыгар.

Айбектин 10 сому бар.

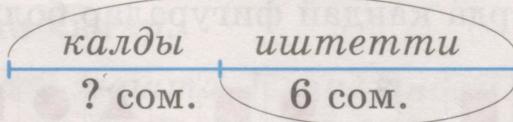
7 сомго ал конфет сатып алды. Айбектин канча сому калды?

10 сом.

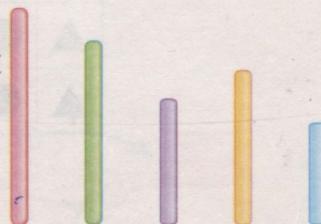

4 Схема боюнча маселе түзүп, чыгарылышын жаз.

10 сом.

5 Кичирайген иретте жайгашкандай кылып, бир таякчанын ордун алмаштыр.

1 Таблициданы толтур.

0, 1, 2, 6, 7, 9

Кошуучу	2		8	5		10
Кошулуучу	4	3		4	6	
Сумма		10	9		8	10

2 Салыштыр:

$3 + 5 \bullet 3 + 2$

$8 + 1 \bullet 8 + 2$

$4 + 3 \bullet 4 + 3$

Мен төмөнкүчө
ой жүгүртөм:

$6 > 3$

$4 + 6 > 4 + 3$

Мисал

$4 + 6 \bullet 4 + 3$

$4 + 6 > 4 + 3$

3 Муундары 3 см, 4 см жана 2 см болгон сынык
сызық сыйып, узундугун эсепте.

4 Туура жазуу пайда болгондой кылышып,
чакмактарды сандар менен алмаштыр.

1, 5, 0, 2

$5 + \square < 6$

$3 + \square = 5$

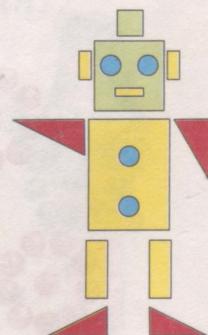
$6 + \square = 7$

$3 + \square > 7$

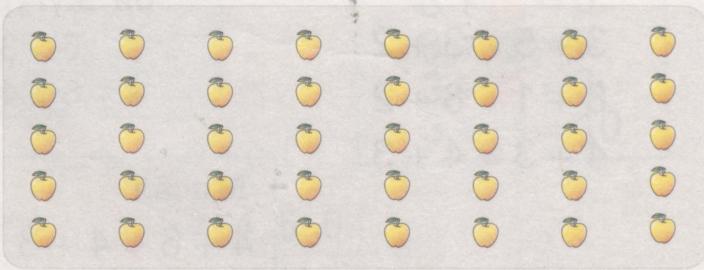
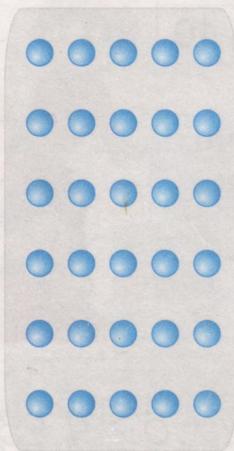
5 Айбек фигураларды кандай тартипте
боёду?

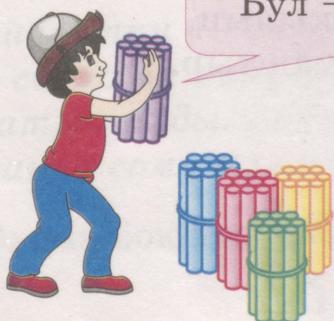
Мен колдорун
боёодон
баштадым.

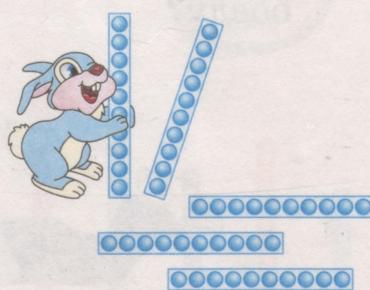
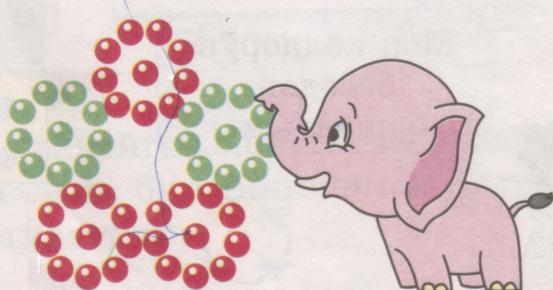
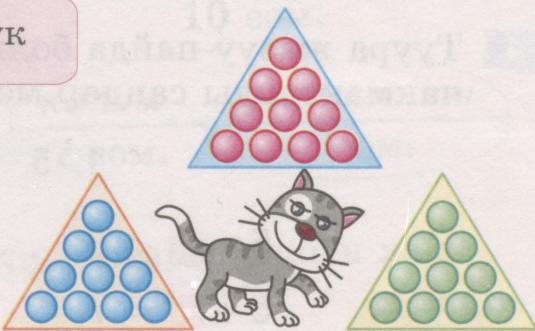
1 Ар бир топто канча бештиктер бар?

2 Ар бир топто канча ондуктар бар?

Бул – 1 ондук

3 Таблицаны толтур.

+	0	3	6
4	4		
2			

-	2	3	5
9	7		
10			

4 Барабардыктарды калыбына келтир.

 7, 3, 1, 9

$$4 + \square = 5 \quad \square - 5 = 2$$

$$7 + \square = 10 \quad \square - 9 = 0$$

5 Викторина. Ким көбүрөөк барабардык түзөт?

Барабардык пайда болгондой
кылыш, фигуналарды сандар
менен алмаштыр.

$$\triangle - \square + \circle = 7$$

Ушу сыйктуу оюн
ойлоп таап көр.

Мисал

$$6 - 2 + 3 = 7$$

6 Оюн. Ойлон!

Топтордогу таякчалардын
саны бирдей болгондой кылыш,
аларды жылдыр.

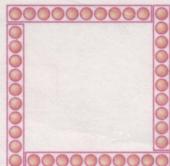
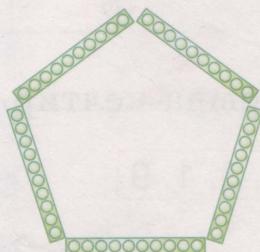
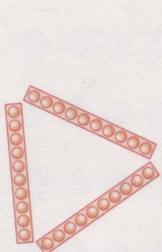

Ушу сыйктуу оюндарды
ойлоп таап көр.

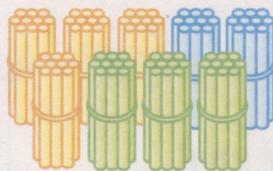
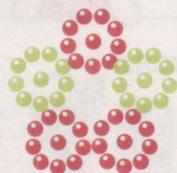
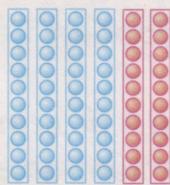
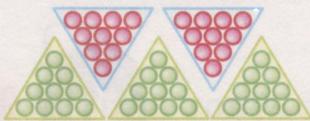

ОНДУКТАР МЕНЕН ЭСЕПТӨӨ

1 Ап бир топто канча ондук бар?

2 Сүрөт боюнча барабардыктарды түз.

Мисал

$$1 \text{ онд.} + 2 \text{ онд.} = 3 \text{ онд.}$$

3 Ондуктар менен амалдарды аткар.

$$3 \text{ онд.} + 2 \text{ онд.}$$

$$8 \text{ онд.} - 5 \text{ онд.}$$

$$6 \text{ онд.} - 2 \text{ онд.} + 5 \text{ онд.}$$

$$2 \text{ онд.} + 8 \text{ онд.} - 2 \text{ онд.}$$

Мисал

$$3 \text{ онд.} + 1 \text{ онд.} + 2 \text{ онд.} = 6 \text{ онд.}$$

4 Барабардыкты
калыбына келтир.

5, 0, 4, 6

$$2 + \square = 8$$

$$4 - \square = 4$$

$$9 - \square = 5$$

$$3 + \square = 8$$

5

Берилген маселеге кайсы чыгарылыш туура келет? Маселенин чыгарылышын дептерге жаз.

*Клара 7 жашта. Сиңдиси 3 жашка кичүү.
Сиңдиси канча жашта?*

Чыгарылышы:

$$7 - 3 = 4$$

Жообу: 4 жаш.

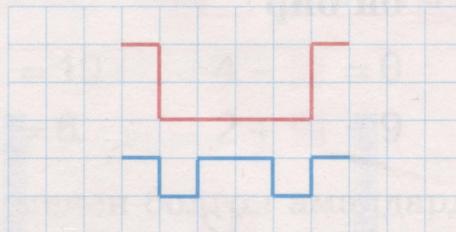
Чыгарылышы:

$$7 + 3 = 10$$

Жообу: 10 жаш.

6

Сынык сзыктардын узундуктарын салыштыр.

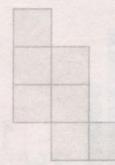
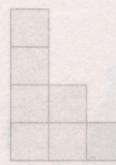
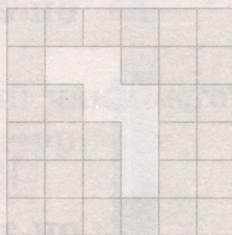
7

Эсептөөнү аткар.

$$\begin{array}{r} 8 \\ \xrightarrow{-7} \square \xrightarrow{+5} \square \xrightarrow{+4} \square \xrightarrow{-5} \square \xrightarrow{-5} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+6} \square \end{array} 8$$

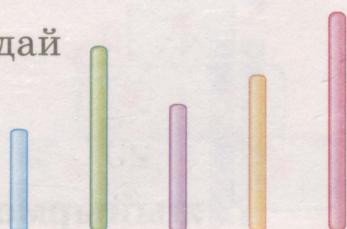
8

Квадраттан кандай фигураны кесип алышты?

9

Чоноюу иретинде жайланышкандай кылышп, бир таякчаны ордунан жылдыр.

1 Санды оку, анын канча ондугу жана канча бирдиги бар экенин айтып бер.

ондук

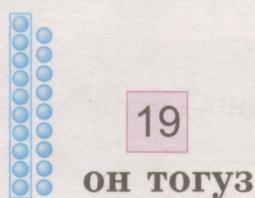
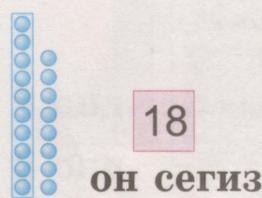
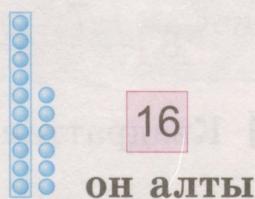
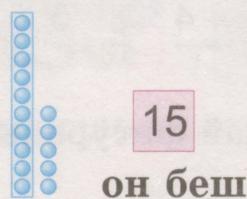
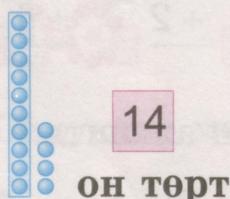
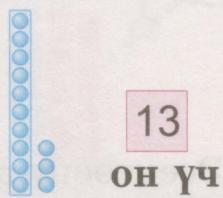
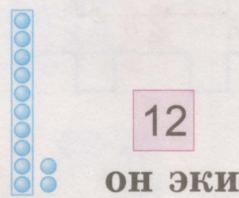
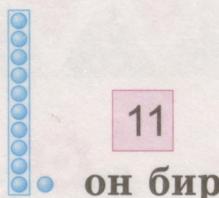

бирдик

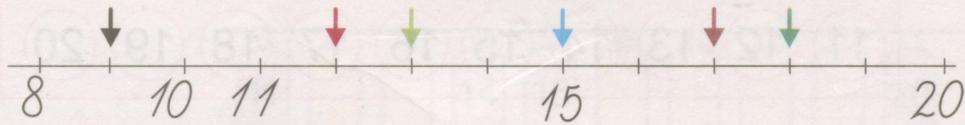
11 он бир

15 санынын 1 ондугу жана 5 бирдиги бар.

2 Жебе менен белгиленген сандарды ата.

3 Дептерине 11ден 20га чейинки сандарды жаз.

11	12	...
----	----	-----

4 Белгисиз компоненттерди таап, барабардықтарды калыбына келтир.

5, 10, 7, 3

$$\square + 7 = 10$$

$$4 - \square = 0$$

$$\square - 4 = 6$$

$$2 + \square = 9$$

5 Ондуктар менен болгон амалдарды аткар.

$$4 \text{ онд.} + 2 \text{ онд.}$$

$$6 \text{ онд.} + 2 \text{ онд.} - 5 \text{ онд.}$$

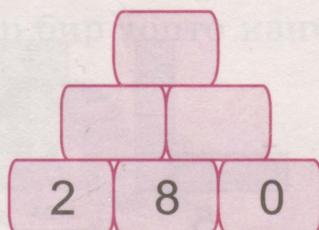
$$9 \text{ онд.} - 5 \text{ онд.}$$

$$9 \text{ онд.} - 4 \text{ онд.} + 3 \text{ онд.}$$

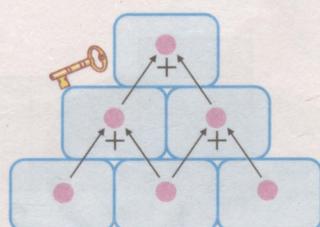
6 Эсептөөлөрдү аткар.

$$10 \xrightarrow{-8} \square \xrightarrow{+6} \square \xrightarrow{+1} \square \xrightarrow{-4} \square \xrightarrow{-4} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+7} 10$$

7 Баш чакмактарды толтур.

Айтып берүү

1 Сандарды оку.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

2

Сүрөттөрдүн жардамы менен барабардыктарды калыбына келтир.

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 11$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 12$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 13$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 14$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 15$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 16$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 17$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 18$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 19$$

$$\text{Heart symbols} \quad 10 + \square = 20$$

3 Маселени чыгар.

Бакта 10 өрүк багы бар. Ал эми шабдалы багы Зкө ашык. Бактагы шабдалы багы канча?

4 Таблицаларды толтур.

6, 12, 10

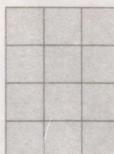

4, 7, 12

Кошуучу	2		10
Кошулуучу	10	4	
Сумма		14	16

Кемүүчү	17	14	
Кемитүүчү	10		10
Айырма		10	2

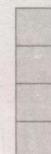
5 Берилген фигурандардан 3 квадрат түз.

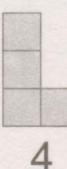
1

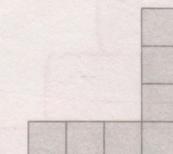
2

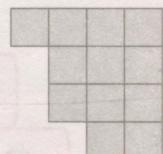
3

4

5

6

1 Тескери илинген карточкаларда кайсы сандар жазылган?

2 Сүрөттөрдүн жардамы менен барабардыктарды калыбына келтир.

$$11 - \square = 10$$

$$16 - \square = 10$$

$$12 - \square = 10$$

$$17 - \square = 10$$

$$13 - \square = 10$$

$$18 - \square = 10$$

$$14 - \square = 10$$

$$19 - \square = 10$$

$$15 - \square = 10$$

$$20 - \square = 10$$

3 Маселени чыгар.

Аскар 17 дарактан 7син сугарды.

Дагы канча даракты ал сугарыш керек?

4 Барабардыктарды калыбына келтир.

+ , - , 0 , 1 , 2 , 5 , 7 , 9

$$8 \bullet \square = 10$$

$$7 \bullet \square = 2$$

$$7 \bullet \square = 0$$

$$1 \bullet \square = 10$$

$$6 \bullet \square = 6$$

$$6 \bullet \square = 7$$

5 Ар бир топто канча сом бар?

САНДЫ ОНДУКТУН ЖАНА БИРДИКТЕРДИН СУММАСЫ ТҮРҮНӨ КЕЛТИРҮҮ

1 Ар бир санды ондуктун жана бирдиктердин суммасы түрүндө жаз.

$$\begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 15 =$$

$$\begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 11 = 1 \text{ онд.} + 1 \text{ бирд.} \quad \begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 16 =$$

$$\begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 12 = \quad \begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 17 =$$

$$\begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 13 = \quad \begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 18 =$$

$$\begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 14 = \quad \begin{array}{c} \text{●●●●●●●●●●} \\ \text{●●●●●●●●●●} \end{array} \quad 19 =$$

2 Ондуктан жана бирдиктерден түзүлгөн сандарды жаз:

- 1 ондук жана 5 бирдик,
- 1 ондук,
- 1 ондук жана 7 бирдик,
- 1 ондук жана 4 бирдик,
- 1 ондук жана 3 бирдик,
- 2 ондук.

3 Маселени чыгар.

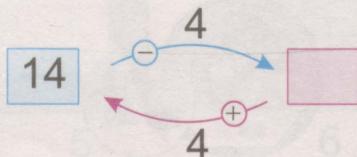
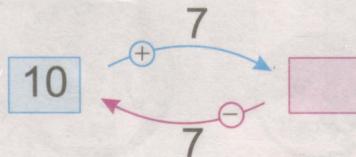
Анаранын 10 жашыл жана 7 қызыл шурусу бар. Анаранын бардыгы канча шурусу бар?

4 Маселени чыгар.

Айбектин 17 жаңгагы болгон. 1 ондук жаңгагын ал өзүнө алыш калып, калганын Анарага берди. Айбек Анарага канча жаңгак берген?

5 Амалдарды аткар.

6 Сүрөттү пайдаланып, Айгүлдүн суроолоруна жооп бер.

- Дүйшембү
- ∨ Шейшемби
- △ Шаршемби
- Бейшемби
- pentagon Жума
- hexagon Ишемби
- heptagon Жекшемби

Жуманын кайсы күнү болот, эгерде:

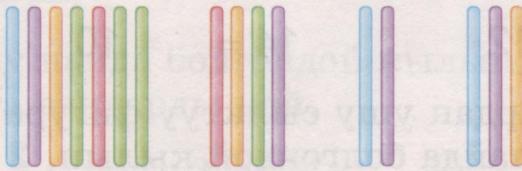
- дан 5 күндөн кийин △.
- дан 8 күндөн кийин pentagon.
- ге чейин 4 күн мурда hexagon.

Ушу сыйктуу оюнду ойлоп тапканга аракеттен.

7 Оюн. Ойлон!

Топтордогу таякчалардын саны бирдей болгондой кылып, аларды жылдыр.

Ушу сыйктуу оюнду ойлоп тапканга аракеттен.

20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ САЛЫШТЫРУУ

- 1** Салыштырып, жылдызчалардын ордуна $>$, $<$, $=$ белгилерин кой.

$13 * 17$

$20 * 15$

$14 * 14$

Мисал

$13 * 17$

$13 < 17$

- 2** Сызгычтын жардамы менен салыштыр.

$12 \bullet 13$

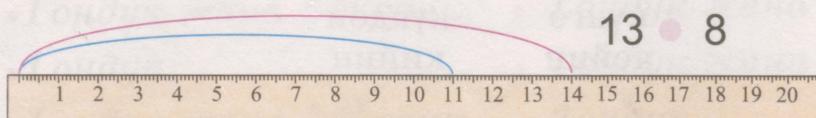
$12 \bullet 10$

$17 \bullet 14$

$15 \bullet 15$

$13 \bullet 8$

$3 \bullet 12$

- 3** Маселени чыгар.

Тимур чоң энесине 5 ак жоогазын жана 2ге ашык кызыл жоогазын белекке берди. Тимур чоң энесине канча кызыл жоогазын тартуулады?

- 4** Барабардыктарды калыбына келтир.

$+,-, 0, 2, 3, 4, 5, 6$

$8 = 2 \bullet \square$

$4 = \square \bullet 1$

$3 \bullet \square = 8$

$10 = 12 \bullet \square$

$14 = \square \bullet 10$

$5 \bullet \square = 5$

- 5** Таякчалардан ушу сыйктуу фигура түз. 4 үч бурчтук пайда болгондой кылышп, 2 таякчаны жылдырып кой.

1 Салыштыр:

$5 \bullet 6$

$15 \bullet 16$

$7 \bullet 2$

$17 \bullet 12$

$4 \bullet 4$

$14 \bullet 14$

Мен төмөнкүчө
ой жүгүрттүм:

$6 > 3$

$16 > 13$

Мисал

$16 \bullet 13$

$16 > 13$

2 Салыштыр: $>$, $<$, $=$

$3 \bullet 4$

$8 \bullet 2$

$7 \bullet 7$

$13 \bullet 14$

$18 \bullet 12$

$17 \bullet 17$

$10 + 3 \bullet 10 + 4$

$10 + 8 \bullet 10 + 2$

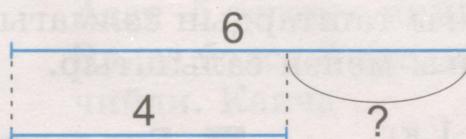
$10 + 7 \bullet 10 + 7$

3 Маселени чыгар.

Роман чоң энесине 7 ак жоогазын жана 2ге аз кызыл жоогазын тартуулады. Роман чоң энесине канча кызыл жоогазын тартуулады?

4 Суроолорго жооп бер.

- Айгүлдүн канча сому бар?
- Айбектин канча сому бар?
- Айгүлдүн сому канчага ашык?

5 Туура жазуу пайда болгондой кылыш, чакмактарга сандарды кой.

$7, 3, 0, 4$

$9 - \square > 8$

$8 - \square = 4$

$7 + \square = 10$

$8 - \square < 2$

1 Бардык алмалардын салмагы канча?

Ар кандай түрдөгү таразалар бар.
Алардын жардамы менен түрдүү нерселердин салмагын аныкташат.

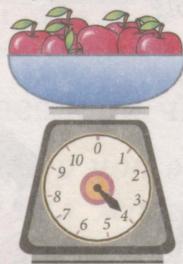

Кг дегенди
килограмм
деп окуйбуз.

Сары алманын салмагы 2 кг.
Кызыл алманын салмагы 3 кг.

2 Ар кандай таразалардагы тамак-аштын салмактары канда?

3 Ар кандай таразалардагы таштардын салмагын тамак-аштардын салмагы менен салыштыр.

1 кг Бул таштын салмагы 1 кг.

3 кг Бул таштын салмагы 3 кг.

5 кг Бул таштын
салмагы 5 кг

4 Сандарды чоңоюу иретинде – кичинесинен чонуна карай жаз.

8   12
17
10   6

Мисал

9   18   3   14   10

3, 9, 10, 14, 18

5 Барабардыктарды калыбына келтир.

$10 + \square = 12$

$\square + 10 = 18$

$17 - \square = 10$

$\square - 10 = 10$

7, 20, 2, 8

6 Викторина. Ким көбүрөөк барабарсыздыктарды түзөт?

Барабарсыздык пайда болгондой
кылыш, тегеректи сан менен
алмаштыр.

$11 + \square < 19$

Мисал

$11 + 3 < 19$

Ушу сыйктуу оюнду
ойлоп тапканга аракеттен.

7 Суроо коюп, маселени чыгар.

Азат 5 тегерек чийди.

Элиза болсо 3 квадрат
чийди. Канча ...

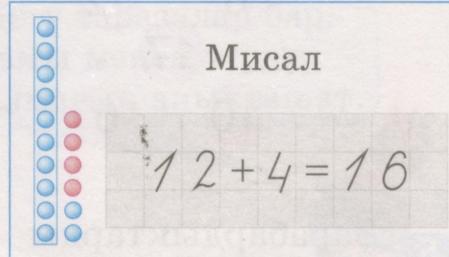
8 Сүрөттү байка. Андан кийин сүрөттү жаап салып, андан кийин ар бир роботтордун номерлерин сүрөттөгү берилген иретте айтып чык.

20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ АНДАН АШПАГАН ИРЕТТЕ КОШУУ

1 Туюнтымаларды түзүп, алардын маанилерин эсепте.

2 Туюнтымалардын маанилерин эсепте.

$$\begin{array}{lll} 3 + 4 & 13 + 4 & 4 + 13 \\ 7 + 2 & 17 + 2 & 2 + 17 \\ 6 + 0 & 16 + 0 & 0 + 16 \end{array}$$

Мен төмөнкүчө
ой жүгүрттүм

$$\begin{aligned} 3 + 4 &= 7 \\ 13 + 4 &= 17 \end{aligned}$$

Мисал

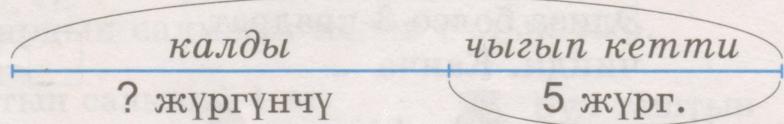
$$16 + 3$$

$$16 + 3 = 19$$

3 Маселени чыгар.

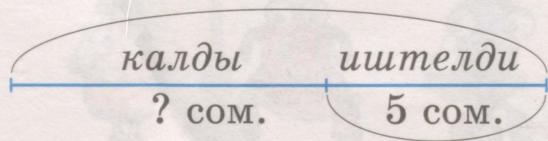
Автобуста 17 жүргүнчү баратты. Аялдамада 5 жүргүнчү түшүп калды. Автобуста канча жүргүнчү калды?

17 жүрг.

4 Схема боюнча маселе түзүп, чыгарылышын жаз.

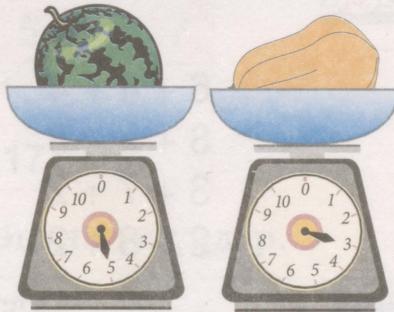
16 сом.

5 Окуп туруп, Айбектин суроолоруна жооп бер.

Арбуздун салмагы 5 кг,
коондуку - 3 кг.

- Дарбыздын салмагы коондукуна караганда канчага чон?
- Коондун салмагы дарбыздыкына караганда канчага кичине?
- Алардын жалпы салмагы канча?

6 Белгиленген сандардан 2 бирдикке он жагында турган санды ата.

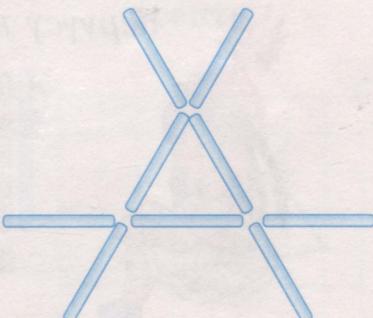
8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

7 Сандарды адегенде чоноюу иретинде, андан кийин кичирейүү иретинде оку.

2 16 8 18 4 14 10

8 Таякчалардан фигураны түз.

Үч бурчтук пайда болгондой
кылыш эки таякчаны жылдыр.

1 Амалдарды аткар.

$6 + 4 + 4$

$8 + 2 + 8$

$3 + 7 + 2$

$2 + 8 + 2$

Дептерине
төмөнкүчө
жазсаң болот:

Мисал $3 + 7 + 4$

$3 + 7 + 4 = 14$

2 Эсепте.

$5 \text{ кг} + 3 \text{ кг}$

$5 \text{ см} - 3 \text{ см}$

$5 \text{ кг} + 2 \text{ кг}$

$5 \text{ см} - 2 \text{ см}$

3 Маселени чыгар.

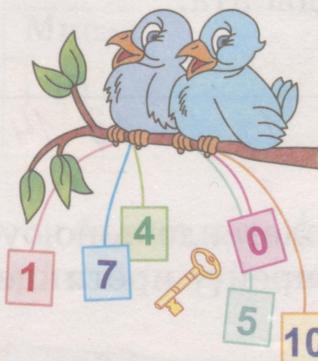
*Бал салынган чөлөктин салмагы 18 кг.
Эгерде чөлөктин салмагы 5 кг болсо, анда
чөлөктеги балдын салмагы канча?*

4 Барабардыктарды калыбына келтир.

$11 + \square = 18$

$14 + \square = 15$

$12 + \square = 16$

$\square + 14 = 19$

$\square + 12 = 12$

$\square + 10 = 20$

5 Оюн. Ойлон.

*Өзүндө 4 таякчага азыраак калғандай
кылышп Айгүл Анарага канча таякча
берүүсү керек?*

Ушу сыйктуу оюнду
түзүүгө аракеттен.

1 Таблициданы толтур.

+	0	1	2	3	4	5	6	7
10			12					
12		13				17		

2 Бул суммалар кандайча түзүлгөнүн түшүндүр.

3   15
      14
10   9

Мисал

8   16   7   11   10

16, 11, 10, 8, 7

3 Маселени чыгар.

Кутуда 12 кг алма болгон. Чоң атам ага дагы бир нече килограмм алма кошту. Анда кутудагы алма 4 кг га көп болуп калды. Эми кутудагы алма канча килограмм болуп калды?

- 4 Елена Анарадан кичүү, бирок Фариадан улуу.
Алардын эң улуусу ким? Алардын эң кичүүсү ким?
- 5 Чоңоюу иретинде суммаларды мамыча түрүндө жаз.

12 + 3

12 + 0

12 + 5

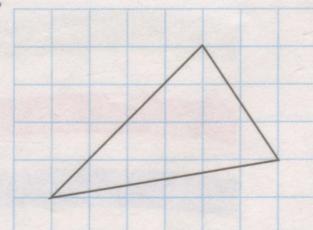
12 + 6

12 + 4

Алардын
маанилерин
эсепте.

- 6 Сүрөттө көрсөтүлгөндөй үч бурчтук чий. 2 үч бурчтук пайда болгондой кылышп кесинди жүргүз.

Тапшырманы ар кандай
жол менен аткар.

1 Айырмаларды эсепте.

$8 - 4$

$18 - 4$

$9 - 5$

$19 - 5$

$14 - 4$

$15 - 3$

2 Айырмаларды эсепте.

$6 - 2$

$16 - 2$

$8 - 5$

$18 - 5$

$7 - 0$

$17 - 0$

Мен төмөнкүчө
ой жүгүртөм:

$7 - 4 = 3$

$17 - 4 = 13$

Мисал

$17 - 4$

$17 - 4 = 13$

3 Эсепте.

$3 + 3 + 4$

$3 + 3 - 3$

$2 \text{ кг} + 5 \text{ кг} - 7 \text{ кг}$

$7 - 4 + 5$

$5 - 5 + 5$

$1 \text{ см} + 8 \text{ см} - 5 \text{ см}$

$7 + 2 - 7$

$8 + 2 + 5$

$5 \text{ см} + 2 \text{ см} + 3 \text{ см}$

4 Ар бир тасманын узундугу канча?

кызылдан 2 см ге кысса

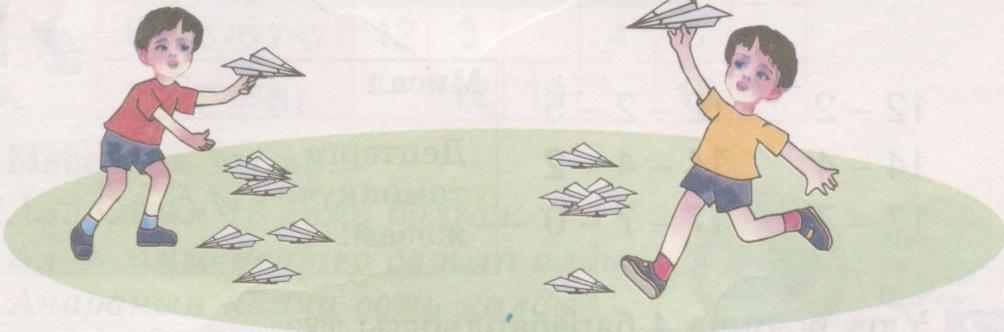
14 см

кызылдан
2 см ге узун

5 Маселени чыгар.

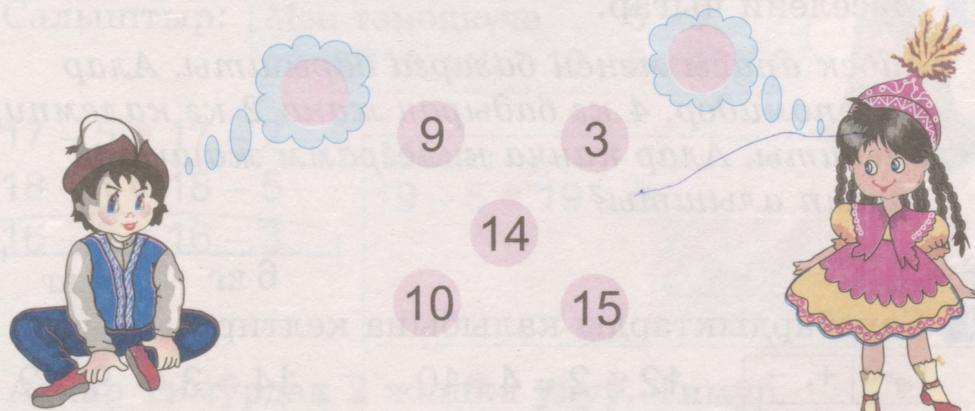
Бейшен 12 самолет учурду,
Аскар болсо Зкө ашык.
Аскар канча самолет учурду?

6 Сүрөттөгү берилген сандардын кайсынысын Айгүл, кайсынысын – Айбек ойлонду?

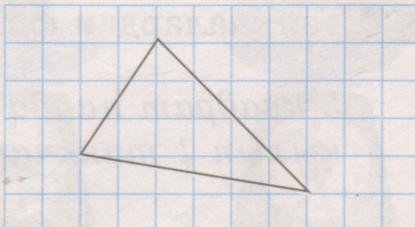
Эгерде Айгүл ойлогон санды Зкө чоңойтсок 18 болот. Айгүл кайсы санды ойлонгон?

Эгерде Айбек ойлогон санды 2ге кичирейтсек 12 болот. Айбек кайсы санды ойлонгон?

7 Сүрөттө көрсөтүлгөндөй үч бурчтук чий.
З үч бурчтук пайда болгондой кылышп,
бир кесинди жүргүз.

Тапшырманы ар кандай
жол менен аткар.

1 Амалдарды аткар.

Мен төмөнкүчө
ой жүгүрттүм: $16 - 6 = 10$
 $10 - 3 = 7$

$12 - 2$

$12 - 2 - 5$

$14 - 4$

$14 - 4 - 2$

$17 - 7$

$17 - 7 - 0$

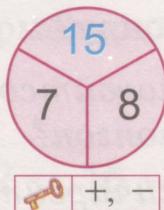
Мисал

$16 - 6 - 3$

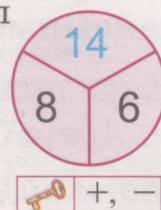
Дептерге
төмөнкүчө
жазам:

$16 - 6 - 3 = 7$

2 Үлгү боюнча 4 барабардыкты түз.

Мисал

$8 + 6 = 14$

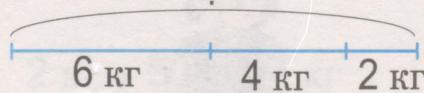
$6 + 8 = 14$

$14 - 8 = 6$

$14 - 6 = 8$

3 Маселени чыгар.

Айбек апасы менен базарга барышты. Алар
6 кг помидор, 4 кг бадыраң жана 2 кг калемпир
алышты. Алар канча килограмм жашылча
сатып алышты?

4 Барабардыктарды калыбына келтир.

+ , -

$12 \bullet 2 = 4 \bullet 10$

$14 \bullet 3 = 9 \bullet 2$

$14 \bullet 3 = 8 \bullet 3$

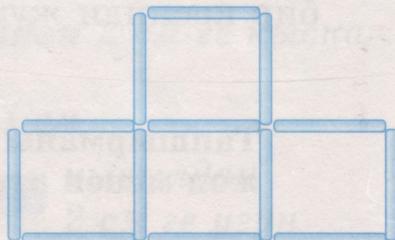
$17 \bullet 4 = 10 \bullet 3$

$11 \bullet 5 = 0 \bullet 6$

$15 \bullet 6 = 14 \bullet 5$

5 Таякчалардан фигура түз.

З квадрат пайда болгондой
кылып 1 таякчаны алып сал.

1 Таблициданы толтур.

7, 9, 11, 12, 14, 18

Кошуучу	2		8	14		10
Кошулууучу	12	3		4	6	
Сумма		12	19		18	17

2 Маселени чыгар.

Анаранын 15 сому болгон.

Ал 4 сомго дептер сатып алды.

Анаранын канча сому калды?

3 Маселени чыгар.

Жылдыз пирожное сатып алыш үчүн сатуучуга 10 сом берди. Пирожное 4 сом турат. Сатуучу Жылдызга канча сом кайрып берүүгө тийиш?

4 Салыштыр:

Мен төмөнкүчө	$5 > 3$
ой жүгүртөм:	$19 - 5 < 19 - 3$

$$\begin{aligned}17 - 5 &\bullet 17 - 2 \\18 - 1 &\bullet 18 - 5 \\16 - 3 &\bullet 16 - 3\end{aligned}$$

Мисал
 $19 - 5 \bullet 19 - 3$

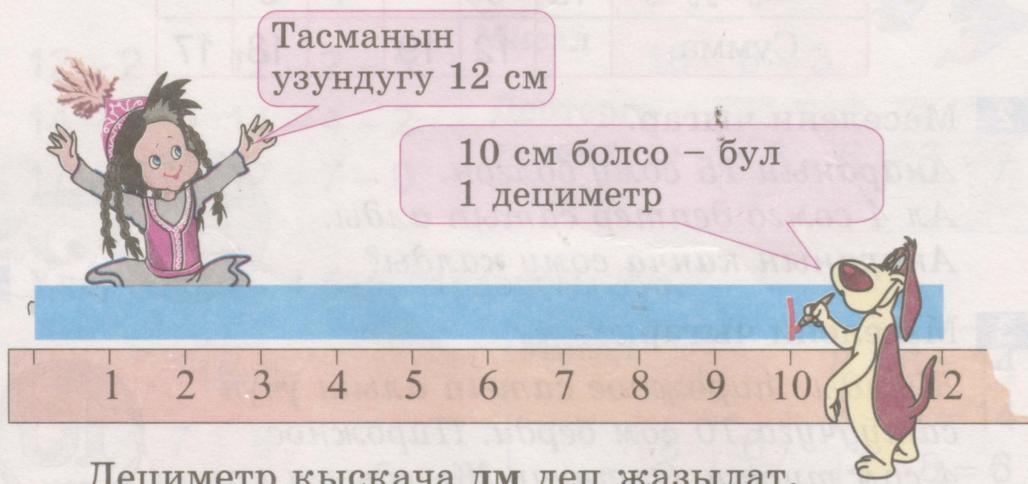
$$19 - 5 < 19 - 3$$

5 Аскар Тимурдан 2 жашка улуу. Тимур Айбектен 1 жашка улуу. Аскар Айбектен канча жашка улуу?

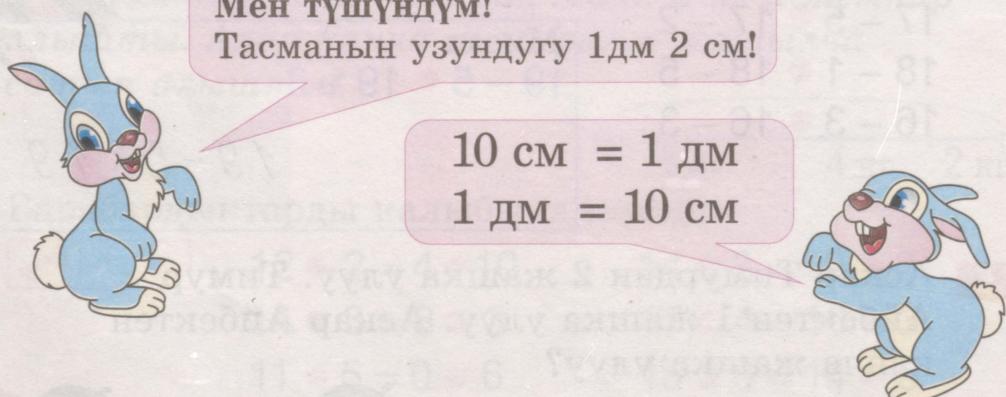

6 Сүрөттөр боюнча коондун салмагын аныкта.

1 Тасманын узундугу канча?

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

2 Салыштыр:

$$\begin{array}{l} 5 \text{ см} \bullet 7 \text{ см} \\ 9 \text{ см} \bullet 9 \text{ см} \\ 19 \text{ см} \bullet 18 \text{ см} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 8 \text{ дм} \bullet 7 \text{ дм} \\ 18 \text{ дм} \bullet 17 \text{ дм} \\ 7 \text{ дм} \bullet 7 \text{ дм} \end{array}$$

Мисал

$$\begin{array}{l} 19 \text{ см} > 14 \text{ см} \\ 14 \text{ дм} < 17 \text{ дм} \end{array}$$

3 Сантиметр менен туюнты.

$$\begin{array}{l} 1 \text{ дм } 5 \text{ см} \\ 1 \text{ дм } 2 \text{ см} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \text{ дм } 7 \text{ см} \\ 1 \text{ дм } 8 \text{ см} \end{array}$$

Мисал

$$1 \text{ дм } 9 \text{ см} = 19 \text{ см}$$

4 Маселени чыгар.

Айгүл столго 12 кызыл таякча койду. Ал көк таякчадан 4 кө аз болчу. Айгүл столго канча көк таякча койду?

5 Көрсөтүлгөн сандардын алдында жана артында турган сандарды ата.

$$\dots, 4, \dots \quad \dots, 11, \dots$$

$$\dots, 9, \dots \quad \dots, 14, \dots$$

$$\dots, 10, \dots \quad \dots, 19, \dots$$

6 Мааниси 15ке барабар болгон туюнталарды танда.

$$10 + 5$$

$$12 + 4$$

$$18 - 3$$

$$10 - 8$$

$$11 + 5$$

$$10 - 2 - 2$$

$$7 + 3 + 5$$

$$10 + 4 + 1$$

7 Барабардык пайда болгондой үч бурчтуктарды сандар менен алмаштыр.

Бирдей үч бурчтуктар барабар сандарды түшүндүрөт.

$$\color{purple}{\triangle} + \color{purple}{\triangle} = 6$$

$$\color{pink}{\triangle} + \color{pink}{\triangle} = 4$$

$$\color{green}{\triangle} + \color{green}{\triangle} = 10$$

$$\color{red}{\triangle} + \color{red}{\triangle} = 2$$

Мисал $\color{blue}{\triangle} + \color{blue}{\triangle} = 8$

$$4 + 4 = 8$$

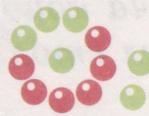

20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КОШУУ

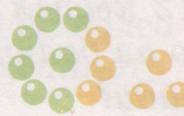
1 Сүрөттөрдүн жардамы менен туюнталардын маанилерин эсепте.

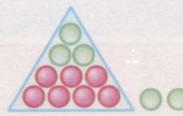
$$7 + 8$$

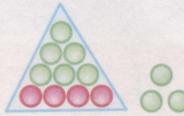
$$6 + 6$$

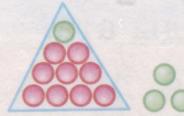
$$7 + 6$$

$$7 + 5$$

$$4 + 9$$

$$9 + 4$$

Мисал

$$5 + 7$$

$$5 + 7 = 12$$

2 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$$6 + 4 + 7$$

$$12 - 2 - 7$$

$$7 + 3 + 5$$

$$13 - 3 - 8$$

3 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$$14 + 2$$

$$3 + 12$$

$$14 - 2$$

$$12 + 4$$

$$6 + 13$$

$$16 - 4$$

$$18 + 2$$

$$5 + 15$$

$$18 - 2$$

4 Айбектин суроолоруна жооп бер.

Эсте!

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

- 1 дм де канча сантиметр бар?
- 1 дм 6 см де канча сантиметр бар?
- 14 см 1 дм ден канчага чон?
- 7 см 1 дм ден канчага кичине?

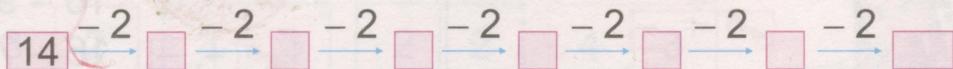
5 Маселени чыгар.

Анара 5 дм кызыл жана 8 дм көк тасма сатып алды. Көк тасма кызыл тасмадан канча дециметрге узун?

6 Сандардын катарын калыбына келтир.

2, 4, 6, ..., ..., ..., 14

1, 3, 5, ..., ..., ..., 13

7 Үмөт 12 жашта. 5 жылдан кийин ал канчага толот?**8** 4, 5, 7, 12, 15 сандардын ар бириң 3кө кемит.**9** Өзүндүн эстеп калуунду машиктыр.**10** Ар бир дарбыздын салмагы канча?

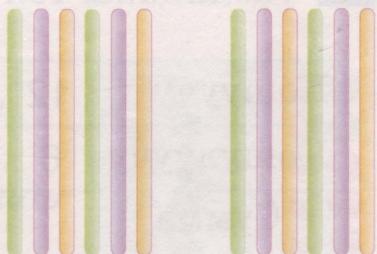
2 кг га ашык

3 кг га кем

11 Ойлон.

Тимурдун 8 таякчасы болгон.
Ал 2 таякчаны Айбекке берди.
Алардын таякчаларынын саны бирдей болуп калды. Айбектин канча таякчасы бар эле?

1 Коштуу амалын аткар.

Мен төмөнкүчө $8 + 2 = 10$
ой жүгүртөм: $10 + 5 = 15$

$$\begin{array}{ll} 5 + 7 & 7 + 7 \\ 9 + 8 & 4 + 8 \\ 6 + 5 & 6 + 9 \end{array}$$

Мисал

$$8 + 7 = 8 + 2 + 5 = 15$$

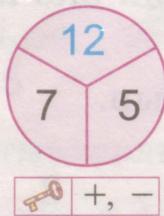
2   5

Дептериме
төмөнкүчө
жазам

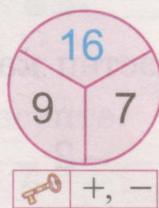
$$8 + 7 = 15$$

2 Улгү боюнча 4 барабардык түз.

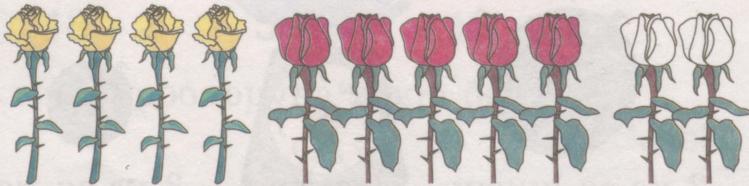
Мисал

$$\begin{array}{l} 9 + 7 = 16 \\ 7 + 9 = 16 \\ 16 - 9 = 7 \\ 16 - 7 = 9 \end{array}$$

3 Маселени чыгар.

Тимур атасы экөө энесинин туулган күнүнө 2 ак,
4 сары жана 5 кызыл роза гүлүн сатып алышты.
Алар энесине канча роза гүлүн тартуулашты?

4 Таблицаны толтур.

2, 4, 10, 11, 13, 18

Кошуучу	12	8	
Кошулуучу	6		11
Сумма		18	15

Кемүүчү	17	12	
Кемитүүчү	6		10
Айырма		10	3

5 Берилген туюнтыларды пайдаланып, маселелерди түз.

$6 + 4$

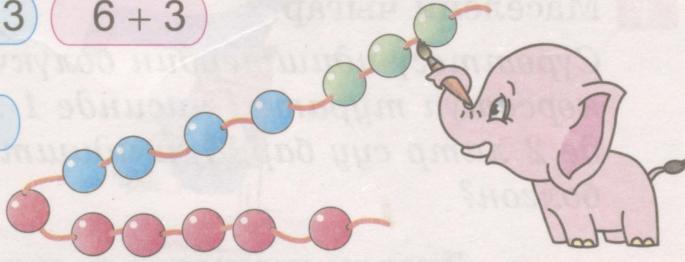
$6 + 4 + 3$

$6 + 3$

$6 - 4$

$4 - 3$

$6 - 3$

6 Бош чакмактарга Анара кайсы сандарды кошкондо 4 сандын суммасы 10го барабар болот?

$$\begin{matrix} 4 & 1 \\ 5 & 2 \end{matrix}$$

3	2
10	
0	

3	3
10	

2	2
10	

4	3
10	

7 1. 4, 5, 7, 8, 12, 15 сандарынын ар бириң 3кө чоңойт.

8 Өзүндүн эске тутуунду машиктыр.

$$18 \xrightarrow{-2} \boxed{\quad} \xrightarrow{-2} \boxed{\quad} \xrightarrow{-2} \boxed{\quad} \xrightarrow{-2} \boxed{\quad} \xrightarrow{-2} \boxed{\quad} \xrightarrow{-2} \boxed{\quad}$$

9 Ойлон!

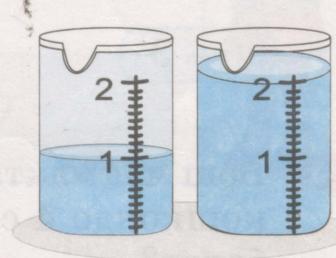
Эгерде Айгүл Анарага 2 шурусун берсе, анда ар бирөөндө 10 шуру болуп калат. Алардын ар бирөөндө канчадан шурулары бар?

1 Маселени чыгар.

Сүрөттөгү идиштердин бөлүкчөлөрү төмөнкүнү көрсөтүп турат: 1-чисинде 1 литр суу, 2-чисинде 2 литр суу бар. Эки идиште канча литр суу болгон?

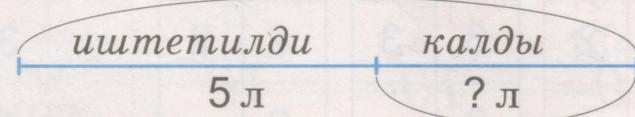
Литрди кыскача л
деп белгилешет

2 Маселени чыгар.

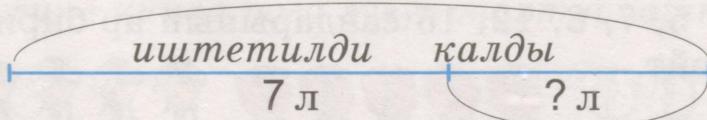
Чакада 8 л суу болгон. Апам 5 л сууну иштетти. Чакада канча литр суу калды?

8 л

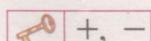

3 Схема боюнча маселе түзүп, чыгарылышын жаз.

10 л

4 Барабардыктарды калыбына келтир.

$$3 \bullet 2 = 4 \bullet 1$$

$$6 \bullet 2 = 5 \bullet 1$$

$$5 \bullet 1 = 2 \bullet 4$$

$$6 \bullet 1 = 9 \bullet 2$$

$$8 - 2 = 6$$

$$2 + 4 = 6$$

Мисал

$$8 \bullet 2 = 2 \bullet 4$$

$$8 - 2 = 2 + 4$$

5 Сүрөттөрдү карап, суроолорго жооп бер.

- 1 карандаш жана 1 кыл калем сатып алыш үчүн Анара канча сом төлөйт?
- 2 карандаш жана 1 кыл калем сатып алыш үчүн ал канча сом төлөйт?
- 2 карандаш жана 1 дептер сатып алыш үчүн Айбек канча сом төлөйт?
- 1 дептер 1 карандаштан канча сомго кымбат?

6 Жылдызчаларды цифралар менен алмаштыр.

$3 > *$

$6 < *$

$8 = *$

$0 = *$

7 Викторина. Ким кесиндиде көбүрөөк чекит белгилейт?

Жыйынтык чыгарып көр.

Мен кесиндиде жаткан
7 кызыл чекитти белгиледим.

A

1 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$12 - 6$

$18 - 9$

$13 - 8$

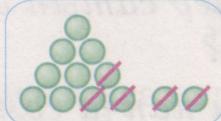
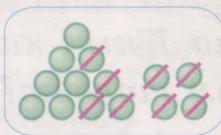
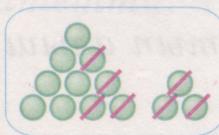
Мисал

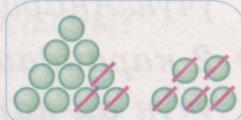
$14 - 8$

$14 - 8 = 6$

2 Сүрөттөр боюнча барабардыктарды түз.

Мисал

$15 - 8 = 7$

3 Амалдарды аткар. Анарадай ой жүгүртсөн болот.

Кошуу жана кемитүүде сыйзыгычты мен төмөнкүчө пайдалана алам!

$7 + 4$

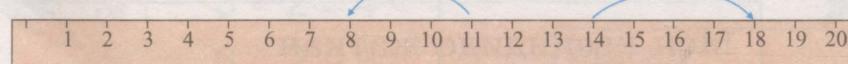
$15 - 6$

$6 + 8$

$17 - 8$

$8 + 6$

$20 - 4$

$11 - 3 = 8$

$14 + 4 = 18$

4

Түүнчтілдіктердің
маанилерин есепте.

$$16 - 6 - 7$$

$$17 - 7 - 5$$

$$13 - 3 - 8$$

$$11 - 1 - 7$$

Мен
төмөнкүчө
ой жүгүртөм:
 $16 - 6 = 10$
 $10 - 3 = 7$

5 Θзүндүн естеп калуунду машиктыр.

$$18 \xrightarrow{-4} \boxed{\square} \xrightarrow{+3} \boxed{\square} \xrightarrow{-7} \boxed{\square} \xrightarrow{-2} \boxed{\square} \xrightarrow{-6} \boxed{\square} \xrightarrow{+8} \boxed{\square} \xrightarrow{+5} \boxed{15}$$

6 4, 6, 8, 15, 16 сандарынан 4кө кичине болгон сандарды ата. 4, 6, 8, 15, 16

7 Эки муундан турған сынық сзыбытын узундугу 16 см. Бир муунунун узундугу 4 см. Экинчи муундун узундугу канча?

8 Сүрөттү пайдаланып,
Айгүлдүн суроолоруна
жооп бер.

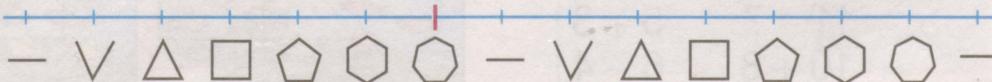
Бұгүн жуманын
кайсы күнү?

- Дүйшембү
- ✓ Шейшемби
- △ Шаршемби
- Бейшемби
- pentagon Жұма
- hexagon Ишемби
- octagon Жекшемби

- 7 күн мурда жуманын кайсы күнү болду эле?
- Канча күндең кийин жекшемби болот?
- Канча күндең кийин жұма болот?

Ушу сыйктуу суроолорду
түзүүгө аракеттен.

1 Кемитүүнү
аткар.

Мен төмөнкүчө $15 - 5 = 10$
ой жүгүртөм: $10 - 3 = 7$

$$\begin{array}{ll} 15 - 7 & 18 - 9 \\ 14 - 8 & 17 - 8 \\ 11 - 2 & 15 - 6 \end{array}$$

Мисал

$$15 - 8 = 15 - \cancel{5} - \cancel{3} = 7$$

5   3

$$15 - 8 = 7$$

2 Таблицаны толтур.

Кошуучу	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Кошулуучу	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Сумма											

3 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$$\begin{array}{ll} 4 + 7 + 2 & 16 - 7 + 0 \\ 12 + 8 - 2 & 15 - 8 + 2 \end{array}$$

4 Маселени чыгарып, берилген суроолорго жооп бер.

Анаранын 5 сомдук эки монетасы
жана бир 3 сомдук монетасы бар.
Анаранын канча сому бар?

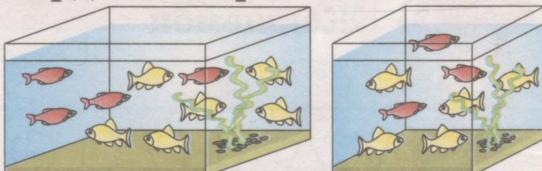
Анара болгон акчасына 12 сомдук
бир альбом сатып ала алабы?

Эгерде Анара бул альбомду сатып
алса, анда анын канча сому калат?

5 Туюнталарды пайдаланып, сүрөттөр боюнча
маселелерди түз жана аларды чыгар.

$$\begin{array}{ll} 10 - 8 & 4 + 6 \\ 11 - 7 & 5 + 3 \\ 10 + 8 & 6 - 4 \end{array}$$

1 Табилицаны толтур.

Кемүүчү	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Кемитүүчү	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Айырма										

- 2 Тасманын узундугун сантиметр менен туюнт.
Туура экенин чөнөө менен текшер.

1 дм 1 см

1 дм 2 см

1 дм 3 см

- 3 Маселени чыгар.

Апам кыям кайнатып, эки литрлик
3 банкага күйдү. Апам канча литр
кыям кайнаткан?

- 4 Эстеп калуунду машиктыр.

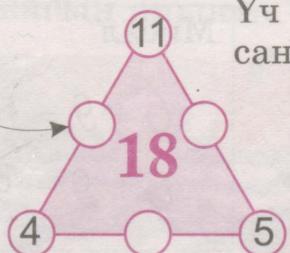
$$20 \xrightarrow{-4} \boxed{\quad} \xrightarrow{+1} \boxed{\quad} \xrightarrow{-8} \boxed{\quad} \xrightarrow{+5} \boxed{\quad} \xrightarrow{-6} \boxed{\quad} \xrightarrow{+4} \boxed{\quad} \xrightarrow{-5} \boxed{7}$$

- 5 Айырмаларды адегенде улам чоңойгон иретте,
анан кемиген улам кичирейген иретте айтып чык.

 $14 - 5$ $16 - 5$ $18 - 5$ $20 - 5$ $12 - 5$ $10 - 5$

- 6 Барабардыктарды түз жана бош тегерекчелерди сан менен толтур.

2
3
9

Үч бурчтуктун ар бир жагындагы сандардын суммасы 18 болуу керек.

Мисал

$$11 + 3 + 4 = 18$$

1 Сүрөттөрдү пайдаланып, суроолорго жооп бер.

5 сом

4 сом

7 сом

8 сом

Эгерде сенин 20 сомуң болсо, анда сен:

- 2 алма сатып ала аласыңбы?
- 3 токоч сатып ала аласыңбы?
- 1 токоч жана 2 стакан шире сатып ала аласыңбы?
- 2 балмұздак жана 1 стакан шире сатып ала аласыңбы?
- Эгерде 2 алма сатып алсаң, канча сомуң калат?

Ушу сыйктуу суроолорду түзүп көр.

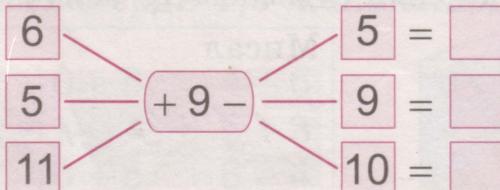
2 Маселени чыгар.

Чоң атам бир түптөн 7 кг чие, экинчи түптөн 4 кг га көбүрөөк чие чогултуп алды. Чоң атам экинчи түптөн канча чие чогултту?

3 Маселени чыгар.

Чоң атам бир түптөн 7 кг чие, экинчи түптөн 4 кг га көбүрөөк чие чогултуп алды. Чоң атам баардығы канча килограмм чие чогултуп алды?

4 Схема боюнча барабардыктарды түз.

Мисал

$$6 + 9 - 5 = 10$$

$$6 + 9 - 9 = 6$$

5 Барабардыктарды
калыбына келтир.

+ , -

$$14 \bullet 4 = 19 \bullet 1$$

$$14 \bullet 7 = 9 \bullet 2$$

$$16 \bullet 6 = 19 \bullet 9$$

$$15 \bullet 5 = 12 \bullet 8$$

$$17 \bullet 4 = 19 \bullet 6$$

$$12 \bullet 6 = 14 \bullet 4$$

6 Төрт сандын суммасы 15ке барабар болсун үчүн
Айгүл кандай сандарды бош чакмактарга коюшу
керек?

4	8
15	
0	

5	3
15	
3	

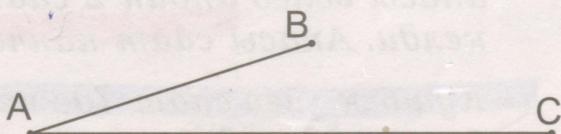
5	2
15	
2	

2	4
6	3

7 АВ жана АС кесиндилерин чене. Кайсы кесинди
узун жана канча сантиметре?

Бул сынык
сызықтын узундугу
канча сантиметр?

8 Күшбек, Анара жана Марат класстагы гүлдөргө
кезектешип суу куюшмак. Муну алар кандай
иретте аткара алышат?

9 Сүрөт боюнча ашкабактын жана коондун
салмагын аныкта.

1 Сааттардагы убакытты аныкта.

жети saat

төрт saat

тогуз saat

2 Айбектин суроолоруна жооп бер.

- Эртең менен сен saat канчада ойгоносун?
- Сен saat канчада жатасын?
- Сенин мектебиңде сабактар saat канчада башталат?

3 Суроолорго жооп бер.

- Күшбек үйгө saat 7де келди, апасы болсо андан 2 saatка эрте келди. Апасы saat канчада келген?
- Күшбек үйгө saat 7де келди, эжеси болсо андан 2 saatка кечирээк келди. Эжеси saat канчада келген?
- Айбек үйгө күндүзгү saat 2де келди, апасы Айбектен бир saat эрте, ал эми атасы болсо апасынан 5 saat кийин келди. Атасы saat канчада үйгө келди?

4 Салыштыр:

>, <, =

$7 + 5 \bullet 11$

$7 \bullet 14 - 2$

$12 + 5 \bullet 5 + 12$

$9 + 6 \bullet 16$

$9 \bullet 17 - 9$

$16 - 3 \bullet 16 + 3$

$8 + 5 \bullet 9$

$4 \bullet 14 - 10$

$15 + 5 \bullet 15 - 5$

5 Ар бир катардан 3 санды тандап ал. Алардын суммасы мунаранын чокусундагы санга барабар болсун. Барабардыктарды түз.

16
8, 12, 3, 5
7, 6, 10, 3
1, 11, 3, 4
2, 10, 3, 11

Мисал

$$8 + 3 + 5 = 16$$

6 Барабардыктарды калыбына келтир.

$$8 \bullet \square = 15 \quad 16 \bullet \square = 7 \quad 0 \bullet \square = 0$$

$$7 \bullet \square = 12 \quad 16 \bullet \square = 14 \quad 0 \bullet \square = 1$$

7 Ар бир тасманын узундугун аныкта.

8 Күшбек, Марат, Сабыр жана Азат Анаранықына конокко келишти. Күшбек Мараттан мурда келди, Сабыр Күшбектен мурда, Азат болсо Мараттан кийин келди. Коноктор кандай иретте келишкен?

9 Сүрөттөрдөн пайдаланып, ар бир жаныбардын салмагын аныкта.

1 Маселени чыгар.

Эртең менен Аскар saat 7де Балыкчыдан чыгып, 4 сааттан кийин Нарынга келди. Аскар Нарынга saat канчада келди?

Чыкты

Келди

2 Маселени чыгар.

Бейшен эртең мененки saat 8де Бишкектен чыгып, эртең мененки saat 11де Балыкчыга келди.

Чыкты

Келди

3 Схема боюнча барабардыктарды түз.

$$\begin{array}{c} 7 \\ 6 \\ 12 \end{array} + 8 - \begin{array}{c} 9 \\ 5 \\ 10 \end{array} = \boxed{} \quad \boxed{} \quad \boxed{}$$

Мисал

$$7 + 8 - 9 = 6$$

$$7 + 8 - 5 = 10$$

4 Сүрөт боюнча барабардыктарды калыбына келтир.

$$12 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$12 - \boxed{} - \boxed{} = \boxed{}$$

$$12 - \boxed{} - \boxed{} - \boxed{} = \boxed{}$$

$$12 - \boxed{} - \boxed{} - \boxed{} - \boxed{} = \boxed{}$$

Мисал
 $12 - 3 - 3 = 6$

1 Салыштыр: >, <, =

12 cm • 8 cm

8 дм • 12 дм

9 cm • 16 cm

14 дм • 16 дм

2 Берилген түюнтмалар әмнелерди түшүндүрөт?
Түюнтмалардың маанилерин эсепте.

$$4 + 7$$

9 - 7

$$7 + 9$$

9 - 4

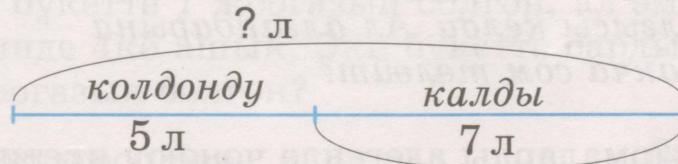
$$4 + 7 + 9$$

3 Маселени чыгар.

Жер айдоочу огороддун бир бөлүгүн 7 саатта, экинчи бөлүгүн 8 саатта айдан буттү. Огороддун бардыгын ал кандай саатта айдан буткөн?

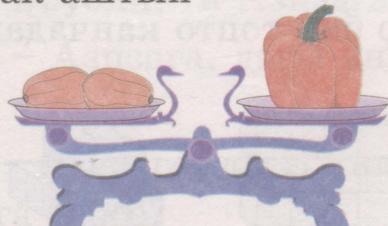
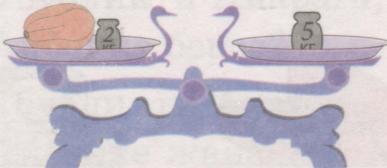
4 Маселени чыгар.

Бидондо бир нече литр сүт болгон. Андан 5 л сүттү апам колдонду. Бидондо 7 л сүт калды. Бидондо канча литр сүт болгон?

5 Роза жана Клараның фамилиялары Романова жана Маратова. Романова менен Розаның эжеси курдаш экени белгилүү болсо, кыздардын ар биринин фамилиясын аныкта.

6 Сүрөт боюнча ар бир тамак-аштын салмагын аныкта.

ЖАЛПЫЛООЧУ САБАКТАР

1 Туюнталардын маанилерин эсепте.

$6 + 3$

$7 + 8$

$5 + 5 + 4$

$6 + 3 + 4$

$6 - 3$

$14 - 5$

$13 - 3 + 8$

$17 - 8 + 2$

2 Барабардыктарды калыбына келтир.

8, 7, 9, 20

3 Берилген кесиндиiden 5 см ге узун болгон кесинди сыйз.

4 Сүрөттөгү берилиштерди пайдаланып, маселелерди чыгар.

1) Азиза 1 алмурут жана 1 алма алгысы келди. Ал аларга канча сом төлөйт?

8 сом

6 сом

2) Анара 1 алмурут жана 2 алма алгысы келди. Ал алгандарына канча сом төлөйт?

5 Айырмаларды адегенде чоноюу иретинде, андан кийин кичирейүү иретинде оку.

$12 - 5$

$16 - 5$

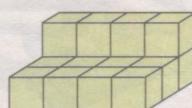
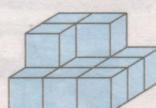
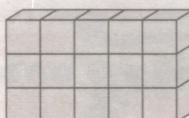
$18 - 5$

$11 - 5$

$9 - 5$

$14 - 5$

6 Ар бир топто канчадан кубик бар?

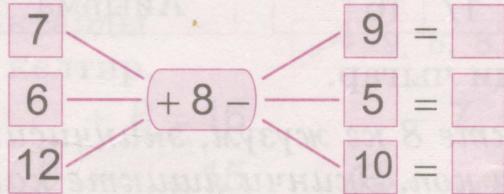

1 Өз ичине камтыған сандарды жаз:

1 ондук жана 5 бирдикти,	5 бирдикти,
1 ондук жана 4 бирдикти,	1 ондукту,
1 ондук жана 1 бирдикти,	2 ондукту.

2 Схема боюнча барабардықтарды түз.

3 Салыштыр: $>$, $<$, $=$

$1 \text{ дм } 2 \text{ см} \bullet 1 \text{ дм } 4 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 6 \text{ см} \bullet 16 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 9 \text{ см} \bullet 16 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 4 \text{ см} \bullet 12 \text{ см}$

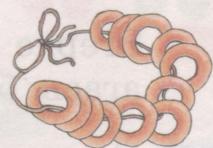
4 Бириңчи букетте 7 жоогазын болгон, ал әми әкинчисинде – 4кө ашық. Экинчи букетте канча жоогазын болгон?

5 Бириңчи букетте 7 жоогазын болгон, ал әми әкинчисинде 4кө ашық. Эки букетте бардығы канча жоогазын болгон?

6 Суроолорго жооп бер.

Тұрмөктө 12 бублик бар.

Канча бублик калат, әгерде:

- З бубликти Анарага берсе?
- З бубликти Анарага жана 2 бубликти Азизага берсе?
- З бубликти Анарага, 2ни – Азизага, дагы 2ни – Айбекке берсе?
- З бубликти Анарага, 2ни – Азизага, дагы 2ни – Айбекке жана 5ти Аскарга берсе?

1 Таблицаны толтур.

2, 4, 5, 7, 18, 19

Кошуучу	12		9
Кошулуучу		14	9
Сумма	17	16	

Кемүүчү	16	12	
Кемитүүчү		8	4
Айырма	9		15

2 Маселелерди чыгар.

- 1) Бир ящикте 8 кг жүзүм, экинчисинде ал 4 кг га көп. Экинчи ящикте канча килограмм жүзүм бар эле?
- 2) Бир ящикте 8 кг шабдалы, экинчисинде 4 кг га аз шабдалы болгон. Экинчи ящикте канча килограмм шабдалы бар эле?

3 Сандардын катарын калыбына келтир.

1, 4, 7, ..., 13, ..., ...:

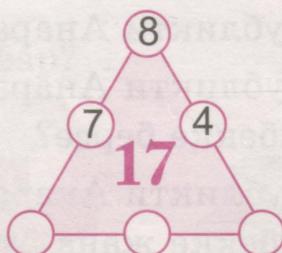
18, 15, 12, ..., 6, ... 0:

- 4) Автобуста 14 жүргүнчү кетип баратышты. Аялдамадан 5 киши түшүп калып, 7 киши кирди. Автобуста канча жүргүнчү болуп калды?
- 5) Эгерде 3 эже-синдилердин ар биринин бирден агасы болсо, анда үй-бүлөдө канча бала бар?
- 6) Баш тегерекчелерди сандар менен толтуруп, барабардыктарды түз.

2, 5, 10

Үч бурчтуктун ар бир жагындагы сандардын суммасы 17ге барабар болууга тийиш.

- 1** Туура жазуу пайда болгондой кылыш, чакмактарды сандар менен алмаштыр.

3, 6, 8, 9

$$18 - \square = 9 \quad 15 - \square > 7$$

$$14 + \square = 20 \quad 12 - \square < 5$$

- 2** Барабардыктарды калыбына келтир.

9, 6, 8, 18

$$\square + 8 = 16 \quad \square - 7 = 11$$

$$9 + \square = 15 \quad 18 - \square = 9$$

- 3** Муундары 5 см жана 7 см болгон сынык сзыякты чий. Анын узундугун эсепте.

- 4** Анара ойлогон сандан 5ке чоң болгон санды Айбек ойлогон. Айбек ойлогон сан 14 экенин билип Анара ойлогон санды тап.

- 5** Бир балмұздак 7 сом турат. Аскардын 20 сому бар. Эгерде ал 2 балмұздак алса анын канча сому калат?

- 6** Ойлон. Эгерде Айгүл Анарага 2 шурусун берсе, экөөндө 8ден шуру болуп калат. Кыздардын канчадан шурусу бар эле?

- 7** Суроолорго жооп бер.

Жашыл тасма канча см ге кызылдан узун?

Көк тасма канча см ге кызылдан узун?

Жашыл тасма көк тасмадан канча см ге кыска?

Көк тасма жашыл тасмадан канча см ге узун?

54

1 Салыштыр: $>$, $<$, $=$

$1 \text{ дм } 6 \text{ см} \bullet 1 \text{ дм } 4 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 4 \text{ см} \bullet 14 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 3 \text{ см} \bullet 16 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 3 \text{ см} \bullet 12 \text{ см}$

2 Маселени чыгар.

Тимур инисинен 3 жашка улуу. Иниси 8 жашта болсо, анда Тимур канча жашта?

3 Маселени чыгар.

Бир чакада 7 л суу, экинчисиндеги суу 4 л ге көп. Экинчи чакада канча литр суу бар?

4 Биринчи чакада 7 л суу, экинчисиндеги – 4 л ге көп. Эки чакада баардыгы канча суу бар?

5 Эстеп калуунду машыктыр.

$$\boxed{3} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+3} \boxed{\quad} \xrightarrow{+1} \boxed{\quad} \xrightarrow{+1} \boxed{\quad}$$

6 Берилген кесиндиiden 3 см ге узун болгон кесинди чий.

7 Барабардыктарды калыбына келтир.

$+, -$

$18 = 7 \bullet 8 \bullet 3$

$6 \bullet 8 \bullet 3 = 11$

$14 = 8 \bullet 9 \bullet 3$

$7 \bullet 9 \bullet 4 = 20$

$15 = 9 \bullet 5 \bullet 1$

$9 \bullet 8 \bullet 7 = 8$

8 Ар бир катардан 3 сан тандап ал. Алардын суммасы мунаранын чокусундагы санга барабар болсун. Барабардыктарды түз.

16			
8	12	3	5
7	6	10	3
1	11	3	4

15			
8	3	2	5
4	6	11	0
6	2	3	7

1 Таблицины толтур.

7, 9, 10, 15, 16, 18

Кошуучу	4		6	13		11
Кошулуучу	14	5		3	1	
Сумма		14	16		16	18

2 Эсепте.

$$4 \text{ кг} + 5 \text{ кг}$$

$$3 \text{ кг} + 5 \text{ кг} + 7 \text{ кг}$$

$$12 \text{ кг} - 5 \text{ кг}$$

$$12 \text{ кг} - 5 \text{ кг} + 3 \text{ кг}$$

3 Маселени чыгар.

Бир ящикте 14 кг жүзүм, экинчисинде андан 5 кг га аз жүзүм болгон. Экинчи ящикте канча килограмм жүзүм бар эле?

4 Бир ящикте 9 кг шабдалы, экинчисинде андан 3 кг га аз шабдалы болгон. Эки ящикте бардыгы канча килограмм шабдалы бар эле?

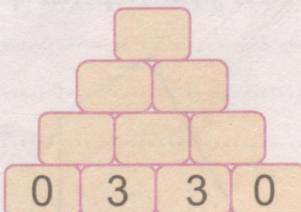
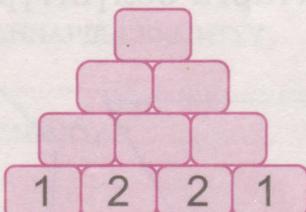
5 2 жыл мурда Елена 6 жашта эле. 3 жылдан кийин ал канча жашта болот?

6 Викторина. Ким көбүрөөк барабарсыздык түзөт?
Барабарсыздык пайда болгондой кылып, тегерекчелерди сандар менен алмаштыр.

$$18 - \textcolor{pink}{\circ} > 18 - 8$$

Ушу сыйактуу оюнду ойлоп тапканга аракеттен.

7 Баш чакмактарды толукта.

1 Суммаларды кичинесинен баштап چоюу иртиндеги жазып чык жана алардын маанилерин эсепте.

$2 + 12$

$2 + 15$

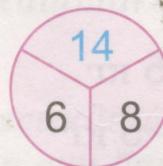
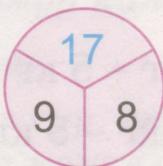
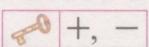
$2 + 3$

$2 + 5$

$2 + 3$

$12 + 6$

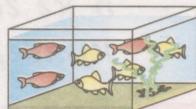
2 Ар бир тегерек боюнча төрт барабардык түз.

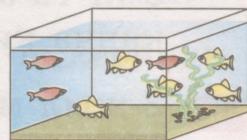
3 Маселени чыгар.

Бир аквариумга 12 л суу батат,
экинчисине суу 7 л ге аз батат.

Экинчи аквариумга канча суу батат?

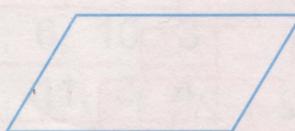
4 Бир аквариумга 12 л суу батат,
экинчисине суу 5 л ге аз батат.
Эки аквариумду толтуруш үчүн
канча литр суу керек?

5 Автомобиль Бишкектен Нарынга
чейин 4 saat жүрдү. Кайра келатканда
ал 1 saatка ашык жүрдү. Ал канча
саатта барып келе алат?

6 Бир банкага 5 л суу батат, экинчисине – 3 л суу
батат. Ал банкалардын жардамы менен 2 л сууну
кандайча ченеп алыш керек?

7 Фигураларды үч бурчтуктарга бөлүштүр.

МАЗМУНУ

1ДЕН 9ГА ЧЕЙИНКИ САНДАР	4
ОН САНЫ	6
10 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ САЛЬШТЫРУУ	8
ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КОШУУ	12
10 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КЕМИТҮҮ	16
САН ТЮОНТМАСЫ. ТЮОНТМАНЫН МААНИСИ	18
МАСЕЛЕНИН ЧЫГАРЫЛШЫН ЖАЗУУ. СХЕМА	24
КАНЧАГА ЧОН. КАНЧАГА КИЧИНЕ	28
ТАБЛИЦА АРКЫЛУУ АМАЛДАРДЫ АТКАРУУ	34
ЖУМАНЫН КҮНДӨРҮ	38
КОШУУНУН ТАБЛИЦАСЫ	42
СУММАНЫН ЖАНА АЙЫРМАНЫН БЕЛГИСИЗ	
МУЧӨЛӨРҮН ОРДУНА КОЮУ ЖОЛУ МЕНЕН ТАБУУ	44
ТОПТОР МЕНЕН ЭСЕПТӨӨ	48
ОНДУКТАР МЕНЕН ЭСЕПТӨӨ	50
11ДЕН 20ГА ЧЕЙИНКИ САНДАР	52
САНДЫ ОНДУКТУН ЖАНА БИРДИКТЕРДИН	
СУММАСЫ ТҮРҮНӨ КЕЛТИРҮҮ	56
20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ САЛЬШТЫРУУ	58
КИЛОГРАММ	60
20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ АНДАН	
АШПАГАН ИРЕТТЕ КОШУУ	62
20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КЕМИТҮҮ	66
ДЕЦИМЕТР	70
20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КОШУУ	72
ЛИТР	76
20 ИЧИНДЕГИ САНДАРДЫ КЕМИТҮҮ	78
СААТТАР	84
ЖАЛПЫЛООЧУ САБАКТАР	88

Исак Бекбоевич Бекбоев
Сократ Шаумович Мкртчян
Нуржамал Ибраевна Ибраева

МАТЕМАТИКА

1

Экинчи бөлүк

Жалпы билим берүүчү мектептер үчүн окуу китеbi

Редактору С. Мкртчян, Н. Ибраева
Корректору Д. Эстебесова
Көркөм редактору Ара Багдасарян
Компьютердик графикасы жана дизайны Сократ Мкртчян, Аревик Акопян

Басууга 27.05.11. кол коюлду. Форматы 70x100 1/16. Офсет кагазы.

SchoolBookCTT гарнитурасы. Офсеттик ыкма менен басылган.

Көлемү 6,0 ф.б. табак. Нускасы 63 750. Заказы 121.